

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie van
Antwerpen op Zaterdag, 8 November 1952

GANDHI, DE VREDELIEVENDE

Rede uitgesproken door Mr Jozef ARTS

Wij leven in een tijd van algehele bundeling van mensen en groepen, allen verbonden in stevige en veelvoudige organismen en genootschappen.

Het is een bestendig zoeken en streven naar groeiend *krachtvertoon*, op grond van steeds verruimde gemeenschapsdrang, waarin de stille mens verschrompelt en in zijn hulpeloosheid traag ten gronde gaat.

Lazen wij niet uitdrukkelijk in het Juli-nummer van de *Omnilegie*, als aanhef bij de wet van 25 Juli 1952, houdende goedkeuring van de Europese gemeenschap van kolen en staal : « overwegende dat de wereldvrede slechts kan bevorderd worden, door een *krachtontplooiing* evenredig aan de gevaren die hem bedreigen. »

Daar wordt ons de vrede voorgespiegeld als de vrucht van kracht en geweld, en naar het deskundig oordeel van velen, is dat de enige kans die ons rest. Het geweld is in onze wetgeving als wetmatig geworden.

En daarom vlieden mijn gedachten als reactie naar het verre schone land « où les matins sont de soie et les soirs de velours » : Indië met zijn enig-grote figuur : *Gandhi*.

Waar de wereld zich in een massale *krachtproef* samentrekt, daar zoek ik de waarde van die alleenstaande, sterke en gave persoonlijkheid van *Gandhi* voor-op-te-stellen.

Zijn leven.

De « *mahatma* » (wat betekent : grote ziel) werd geboren in 1869 te Por-Bandar aan de kust van de Omaanse Zee. Hij behoorde tot een invloedrijke en verstandige familie : zijn vader was rijksbestuurder van een kleine Indische Staat en was van hoge kaste, Zijn moeder werd door een moderne schrijver voorgesteld als een Hindouse Heilige Elisabeth.

In 1888 vertrekt de jonge universitair naar Londen

om er het Doctoraat in de rechten te behalen en in 1891 installeert hij zich als advocaat bij het Hof van beroep te Bombay.

Een geestdriftig confrater is de jonge Mster Gandhi niet geweest. Daarvoor geloofde hij te weinig aan de doelmatigheid van de wetgeving en schonk hij vooral onvoldoende krediet aan de onaantastbaarheid van de toenmalige (meestal Engelse) gerechtsinstanties.

Ten aanzien van de wetgeving, leerde Gandhi « dat de personen, die er onmiddellijk bij betrokken zijn, in een bepaalde situatie *zelf* moeten ingrijpen, vóórdat deze zo ernstig wordt dat de officiële autoriteiten zich er mede gaan bemoeien ». Hij gelooft niet in de doelmatigheid van de wetten. Hij gelooft meer in « *zich-zelf-helpen* » en in een gezamenlijke inspanning van alle betrokkenen, eerder dan in het aanvaarden van een wet.

Hij verkondigt het volgend extreme standpunt : wetten kunnen soms helpen. Maar U kunt geen naastenliefde noch verdraagzaamheid in wetten vastleggen. Omdat de democratie in wetboeken zwart op wit staat, is dat nog geen reden om aan te nemen dat zij een levende werkelijkheid is. Alleen levende wezens kunnen haar, door hun gedrag van uur tot uur, tot een levend feit maken.

Gandhi kent geen haat, geen naijver, geen wraakgevoelens. Dertig jaar lang heeft hij tegen het Britse imperialisme gestreden, zonder ooit één bitter woord tegen enige Engelsman te uiten. Hij verzette zich tegen een systeem, niet tegen individuele mensen. Zijn methode maakte hem onkwetsbaar en verleende hem geweldige kracht.

« Ik houd niet van het systeem der grootgrondbezitters », zei Gandhi in Maart 1947. « Ik heb er vaak woorden van afkeer over gesproken. Maar ik erken volgaarne, dat ik geen vijand der grootgrondbezitters ben. Ik bezit geen vijanden. »

Men kan het best hervormingen in de economische en sociale systemen teweegbrengen *niet* door behulp

van wetten en besluiten, maar door zelf de koninklijke weg van het *offer* op te gaan.

En ten aanzien van het gezag leerde ons Gandhi: «Neem nooit die vernederende houding aan van een weerspannige dienaar of sla nooit de toon aan van een loze burger die «protesteert of saboteert». Voor dergelijke lieden is er geen plaats in de rij der volwaardige mensen.

»Eerbiedig de overheden, zelfs indien ze boos zijn, want alle gezag komt van God. En beter is het slechte meesters te hebben, dan gene meesters. Zo ook voor de eerbied aan de wetten. Liever onrechtvaardige wetten dan totaal gemis aan wetgeving.

«Maar indien uw meesters U zouden dwingen tot een snode daad. Dan zult U weigeren te gehoorzamen, nadat U duidelijk en beslist uwe motieven zult kenbaar gemaakt hebben. Verdraag dan de wraak of de woede van uw meesters, en aanvaard met licht gemoed de straffen bij de wet voorzien. Dat is een eerbetuiging die gij aan uw rechters verschuldigd zijt.»

Deze opvattingen van Gandhi ten aanzien van wetgeving en gezag, zijn niet de denkwijze van een rein jurist en na enkele drie jaren, zal Gandhi de balie-middens van Bombay verlaten, om zich toe te wijden aan zijn leiderstaak:

Eerst van 1893 tot 1914 in Zuid-Afrika (Pretoria). Dan van 1914 tot 1948 in het eigen-geliefde land: Indië, alwaar hij op 30 Januari 1948 te New-Delhi door een Hindou-extremist laffelijk werd vermoord. Terwijl hij bad in de tuin werd hij op verraderlijke wijze aangesproken en dadelijk troffen hem 4 revolverkogels in het hart.

Vooreerst: In Zuid-Afrika.

Aldaar aangekomen als jong advocaat om een hangend rechtsgeding van een mohamedaans cliënt tot klaarheid te brengen, kwam de Mahatma tot de vaststelling dat in de provincie Natal minstens 150.000 Indiërs op mensonterende wijze vertrappt en veronrechtvaardigd werden door de xenofobie der blanken. Gedurende ongeveer twintig jaren lang zal Gandhi daar, op vreemde bodem al zijn krachten samenspannen om het lot van deze onaantastbare verworpingen tot hoger levenspeil op te voeren.

Hij zal zijn carrière van advocaat verlaten, zijn geld en goed verdelen, levensgemeenschappen stichten met de armsten onder deze ongelukkigen, een dagblad ontwerpen en verspreiden, landbouwkolonies in werking stellen. Hij zal echter veel teegenkanting ontmoeten, zelfs gruwelijke ondankbaarheid van eigen volk moeten verduren, hij zal er met stokken afgeranseld worden, meermaals aangehouden en gekerkerd. Tot eindelijk Generaal Smuts, die voorheen een verbeten vijand was van de ontheemde Indiërs, voor Gandhi's onverwoestbare geweldloosheid zal bezwijken; want bij Keizerlijk Dekreet van 1914 werd aan de Indiërs in Natal de vrijheid van vestiging en een menswaardige behandeling verzekerd.

In het historisch-gewichtig wereldjaar 1914 had Gandhi zijn eerste taak in Zuid-Afrika volbracht, en vertrok hij vol verwachting naar zijn land om aldaar zijn leidersfunctie tot een goed einde te brengen, vast besloten om daar door zijn nooit-versagende «Satyagraha» te leven en te sterven voor de eerbare zelfstandigheid van India.

In Indië. (1914-1948)

Engeland is intensief in de eerste wereldoorlog betrokken en doet beroep op de steun der Indiërs.

Gandhi alhoewel gekant tegen de Engelse regeringswijze in Indië, werfde zeer actief voor de geallieerden. Want hij geloofde toen nog in de bekeerbaarheid van het Engels beleid.

En toen de Britse onderkoning de herziening van de Indische grondwet voor ogen stelde, zond Indië 985.000 soldaten naar Engeland voor deelname aan de verdediging van het Empire, terwijl Gandhi zich persoonlijk belastte met de oprichting van een «verplegerscorps».

Zo kwam het tot de eindoverwinning van 1918; en Engeland bleef zijn belofte niet gestand. Integendeel: sommige verleende en reeds-verworven rechten werden aan de nationaal-bewust-geworden Indiërs nog ontnomen, door afkondiging van de beruchte «Rowlatt-Bills» waardoor de voornaamste prerogatieven van het bestuurs-beleid aan de Onder-Koning van Engeland eigen bleven.

Het nationalisme van Gandhi.

Vanaf April 1919 begint de openlijke, alhoewel geweldloze campagne tegen Engeland, met een dag van openbare vasten en gebed. Door deze geste van vastberadenheid verenigt Gandhi voor het éérs alle nationalistische elementen, zowel Musulmannen als Mohamedanen in éénzelfde *Aktieplan*.

Inmiddels is Gandhi de gevierde leider van het Nationaal Congres van Indië geworden en op 1.8.1920 zendt hij al zijn onderscheidingen en eretekens aan de Onder-Koning terug, met de openlijke boodschap dat «de veldtocht van burgerlijke ongehoorzaamheid» gaat beginnen.

Zijn aktiemiddelen zijn veelvuldig en worden door de Indiërs met éénparigheid ten uitvoer gebracht:

- a) Ontslag en verzaking aan alle titels en ereambten.
- b) Volstrekte weigering tegenover de Overheidsleningen.
- c) Onthoudingen tegenover de rechtbanken en gerechtsdienaars. Hun geschillen zullen door private scheids-gerechten beslecht worden.
- d) Boycot van het officiële onderwijs.
- e) Ontslagname in al de commissies voor grondwets-herziening.
- f) Niet-deelname aan alle officiële ontvangsten en plechtigheden.
- g) Weigering tegenover elke burgerlijke of militaire ambts-verlening.
- h) Gezamenlijke terugzending van alle eretekens.
- i) Boycot van alle geïmporteerde Engelse textielprodukten.
- j) Openlijke overtreding van het Zout-monopolie, enz.

Ter illustratie van al deze verzetsmiddelen stippen wij het volgende typisch feit aan. Wanneer in 1922 de Prince of Wales op bezoek door de straten van Calcutta schrijdt, dan loopt hij daar eenzaam als een verloren man, want de Indiërs solidairlijk-ééns weigeren volstrekt zich op straat te vertonen in het aanschijn van de erfelijke vertegenwoordiger van het Britse Empire.

De leider ten spijte, zullen sommige van zijn volgelingen zich toch aan gewelddaden bezondigen. Het wordt het bloedbad van Amritsar, en de gruwelijke march der 200.000 te Bombay, waar duizenden manifesterende Indiërs als rietstokken worden weggemaaid.

Tot eindelijk in Maart 1922 Gandhi wordt aangehouden en tot zes jaren gevangenisstraf veroordeeld. Tijdens zijn proces zal hij al de fouten van geweld-

dadigheid zijner volgelingen op zich nemen. (Dat was een « Himalayan blunder » volgens Gandhi) en tijdens zijn opsluiting onderneemt hij de goedbekende vastenreeksen.

Na twee jaren, wordt hij ter gelegenheid van een heekkundige bewerking in vrijheid gesteld. Doch hij herneemt dadelijk zijn aktiviteit en op het nationaal Congres te Lahore in 1921 wordt als *punt 1* van hun streven: « *de volledige zelfstandigheid van India* » vooropgezet.

In 1932 andermaal aangehouden; volgt in 1935 de afkondiging van de « India-Act » waardoor Engeland aan Indië een staatsinrichting op *federale* grondslag aanbiedt. Doch het nationaal Congres weigert dit voorstel te aanvaarden.

Steeds aan zijn eisen getrouw zal de volksleider naar Engeland reizen voor deelneming aan de Ronde-Tafel-Conferenties, maar hij zal in deze officiële middens verschijnen, gekleed als de armste onder de Indische pariahs: omhuld met een *eigenhandig geweven katoenen lendendoek*, symbool van het anti-Britse streven naar jong-Indische autarchie en ontvoogding.

Wanneer dan de tweede wereldoorlog uitbreekt in 1940, herdenkt Gandhi nog zijn droeve ervaringen van de eerste wereldoorlog. Hij zal zich thans niet meer zo geestdriftig inzetten voor steun aan de geallieerden. Integendeel hij wenst voor zijn volk *buiten de oorlog* te blijven. Onder het nieuwe motief « Quiet India » (Rustig Indië) vraagt hij de ontbinding van het Indische leger. Het gevolg kon niet falen: Gandhi werd andermaal in 1943 gearresteerd en afgezonderd tot einde 1944.

Toen kwam de eindoverwinning van de geallieerden in 1945. Wat aan de Indiërs in 1919 was toegezegd geworden en het doel waarvoor Gandhi rusteloos gedurende meer dan 50 jaren voortdurend had geijverd, ging nu bewaarheid worden.

Bij dekreet van 15 Oogst 1947 werd aan Indië onafhankelijkheid en zelfbeschikkingsrecht verleend. Dat was de bekroning van het levenswerk van Gandhi en zijn vele volgelingen. 't Is van hem dat Romain Rolland in volle vurigheid mocht getuigen:

« Le Messie de l'Inde, l'homme qui a soulevé 300 millions d'hommes, et inauguré dans la politique humaine le plus puissant mouvement depuis près de deux mille ans. »

Na de proclamatie van de Indische onafhankelijkheid zal de Mahatma nog niet rusten op zijn lauweren. Nog zal hij zijn aktie blijven voortzetten, want de grootziende volksleider aanvaardt *niet* de halvering van het Indische volk in *éénzijdig de Hindoe-Staat: Indië* en *anderzijds de Mohamedanenstaat: Pakistan*. En wanneer tussen beide grote moeilijkheden en bloedige incidenten rijzen, gaat Gandhi ter plaatse, om aldaar verstandhouding te prediken, en terwijl men zijn oud-geworden stem niet wil aanhoren begint hij zijn openbare vasten, ten einde door zijn voorbeeld en zijn offer ontspanning in de wederzijdse strijd te brengen. Pas had de oude man zijn 15e vasten beëindigd, toen hij, zoals hoger gezegd door de opgezweepte Hindou werd vermoord. Hij was toen 78 jaren oud.

Zijn levenswijze.

Wat de figuur van Gandhi ten aanzien van zijn volgelingen en van al die hem kenden zo aantrekkelijk heeft gemaakt is: zijn voorbeeldige, onovertreffelijke en zelden-geziene levenswijze, sprankelend van zuiv-

vere eenvoud, van ingetogen wilskracht en verstorvenheid van zinnen.

Een der meest-verbazende bijzonderheden in het leven van Gandhi is: dat hij 24 uren van iedere dag *in het openbaar* leeft..., voor elkeen genaakbaar en zichtbaar. (Laten wij hier een ogenblik denken aan de geheimnisvolle verborgenheid van Stalin in het Kremlin...).

Zijn bedstede is een tapijt over een plank gerold en liggend op de vloer van het hospitaal-terras, waar hij woont. Het terras is meestal open en op gelijke hoogte met de grond. Verscheidene van zijn volgelingen slapen op hetzelfde terras met hun meester.

Om 4 uur 's morgens begint de dagtaak, lang vóór het krieken van de dag: dan worden er luidop gebeden en gezangen gereciteerd door de Mahatma en zijn medebroeders. Dan drinkt hij sinaasappel- of mangasap en beantwoordt eigenhandig brieven en rapporten. Hij zelf leest nooit de krant en luistert niet naar radio-berichten.

Overdag ontvangt hij ononderbroken bezoeken van oud-premiers van Indische provincies, van leden van het Nationaal Congres, van hoogstaanden en armen, van boeren en knechten. Voor eenieder heeft hij een stonde vrijgehouden om hen te aanhoren. *Want voor Gandhi zijn er geen mensen zonder waarde*, en elke aangelegenheid heeft haar betrekkelijk belang. Trouwens hij houdt van praten en schept vreugde in alles wat hij doet: praten, wandelen, rusten en bidden, en niet het minst zal zijn subtiel gemoed zich verlusten bij zijn geliefkoosd avondlied van Kardinaal Newman: « *Lead Kindly Light* ».

Hij leeft van rauwe en gekookte vruchten, groenten, dadels en Indische pannenkoeken, zo dun als papier. Hij eet *nooit* brood, eieren, vlees of vis en drinkt geen koffie, thee of alcoholische dranken. Ja zelfs iedere Maandag is voor hem een blanco-vastendag!

Mw. Cheesman (een Engelse edelinge) die lange tijd in zijn intiemste omgeving heeft geleefd, getuigt in haar werk « Les Iles »: « Il m'a fait voir que nous sommes ici pour servir *tous les hommes* que la charité est la plus importante chose du monde. Je n'ai jamais rencontré une âme aussi spirituelle, aussi sincère, aussi simple, aussi pure, et même aujourd'hui c'est pour moi: *une âme unique*. »

Zo staat ook zijn beeld ons allen voor de geest: eerder klein van gestalte, van aangezicht niet aantrekkelijk en eerder schuchter in zijn optreden: maar in zijn sombere en zachte blikken lezen wij die algehele vergeestelijking, door zijn verstorvenheid en zijn wilskracht die bijna *bovenmenselijk* zijn.

Zijn godsdienst.

Gandhi was als ras-zuivere Indiër natuurlijk op het Hindoeïsme aangewezen. Doch daar hij een universele denker was, verkreeg zijn Godsgeloof ook een universele karakter dan de oude orthodoxie van zijn rasgenoten.

De duizendjarig-oude wet van *Manou* ligt ten grondslag aan zijn filosofisch denken. En de opsomming van enkele verzen uit het wetboek zal ons de diepgaande sereniteit ervan aantonen (Codex IV, 236).

- » Dat de mens door zijn herhaalde daden,
 - » Steeds zijn gerechtigheid vermeerderde, (zoals de witte mieren steeds hun woon verruimen).
 - » Weest steeds bezorgd: om nooit een mensenhart
 - » Uit vrees dat gij *eenzaam en verlaten*,
 - » Het andere leven *geknakt* zoudt binnengaan. »
- Gandhi gelooft in het « andere leven » en prijst de

waarheidlievende God. Zoals men kan bemerken uit zijn eigen woorden :

» Vroeger zegde ik « *God is de waarheid* »
 » Maar er zijn er die God verloochenen.
 » En daarom schrijf ik thans : « *De waarheid is God* ».
 » Niemand immers kan belijden : dat de waarheid » *niet is*,
 » Want dan zou hij aan zijn gezegde alle waar-
 » achtigheid onttrekken.

» En daarom zeg ik nu : De Waarheid is God ».
 Zo ook : « God is Liefde en de Liefde is God; zonder » éniig menselijk wezen uit Zijn grenzeloze Liefde te » verbannen. »

Hier gaat Gandhi zo ver in zijn liefde-tocht, dat hij zelfs de oude wet van Manou zal verloochenen, om toch maar zijn onvolprezen mensenliefde te kunnen uitdragen naar die noemeloze massa van vijftig miljoen uitgestoten *pariahs* : de ongenaakbaren.

« Ik wens niet herboren te worden. Maar indien » Gods wil mijn roept, dan zou ik liefst herleven in de » schoot van een ongenaakbare. Om aldus met hem » innig-samenlevend mij-zelfen te redden en hem te » verlossen uit zijn grenzeloos leed.

» Het is een schande voor het mensdom, dat er » lieden zijn die menen : dat zij bezoedeld worden door » het éniig feit dat zij met anderen in aanraking komen.
 » Dat is een zonde waarvoor elke Indiër zal hoeven te » boeten.

» Zolang wij onmenselijk zullen blijven tegenover » eigen rasgenoten, zullen wij niet mogen verlangen : » verlost te worden van de onmenselijkheid van » anderen. »

De lezer die deze teksten peilt, zal alras bevroeden hoe dicht Gandhi de diepste kern van het Christendom benadert. Want zijn liefdeboodschap is als het ware een trouwe weergave van de « Bergrede » : Zalig de armen... Zalig de verdrukten... Zalig de ongenaakbaren !...

Die gespletenheid van het Indische volk tussen Hindous en Mohamedanen is gedurende vele eeuwen de gesel van Indië geweest, en erger : is de *innerlijke en uiterlijke verscheurdheid van de Hindous*, in de onderscheidene *kasten* en buiten de kasten : de *Pariahs*.

Wat die miljoenen mensen van elkander scheidt is niet zozeer de haat als wel de angst en de vrees om met lieden van andere kasten of met ongenaakbaren in betrekking te komen. Het steunt op eeuwenoud geloof uit de wet van Manou, want zelfs een Brahmaanse priester zou zich bezoedelen en verminderen, indien hij een stervende pariah zou benaderen.

Wij kennen de indeling dezer kasten :

1° Die der Brahmanen : dat zijn de offeraars, priesters en denkers.

2° Die der Edelen : de prinsen, vorsten en krijgslieden.

3° Die der kooplieden, rundkwekers en burgers.

4° Die der lagere standen : de ambachtsleiden, boeren en herders.

Elke vorm van gemeenzaam contact, van samenleving, maatschap of huwelijk is ten zeerste verboden tussen de leden van verschillende kasten. En wie tot geen kaste behoort vervalt als een uitgestotene in de miljoenen-massa der *Pariahs*.

Toen in 1857 één bepaalde kaste opstond tegen de verdrukkende politiek van Engeland en deze opstandelingen als het ware letterlijk vormald werden onder de macht van de Britse kolonisatie, toen bleven alle andere kasten-leden volkomen inactief, omdat zij meenden *niet* te mogen tussenbeide komen.

Tegen deze inwendige en pseudo-religieuze verscheurdheid heeft de Mahatma zich met al zijn zielskrachten ingezet. Alhoewel gewelddoos, heeft hij alles ondernomen om zijn rasgenoten te bundelen in een vastomsloten en nationaal-bewuste natie. Vooral om deze heilige doelstelling heeft hij onophoudend gesproken en geschreven (*The New India*), geboet en geboden en ten slotte is hij om dat hoger ideaal gestorven.

Zijn ijver is op dat punt niet zonder gevolg gebleven, want onder zijn stuwingskracht werden telken jare nieuwe tempels, ook voor de *Pariahs*, toegankelijk gesteld : in Delhi en Poona, in Orissa en Malabar. Als een Godgewijde vader heeft hij de ongenaakbaren bij de hand geleid tot voor het hoogaltaar van de tempel.

Ook mag men op dit ogenblik verklaren : dat Hindoes en Christenen en Mohamedanen blijven samenwerken om de nationale eenheid van India te verwezenlijken.

Niet zonder reden en niet zonder diepgaande schoonheid noemde Lanza del Vasto de Mahatma : *Le capitaine des désarmés. Le père des Pariah's : Celui qui règne plus que roi par droit divin de sainteté.*

* * *

Zijn strijdmethode : de Satyagraha : of de leer der gewelddoosheid.

Hier treden we in de kern en in de « ziel » van heel de Gandhiaanse beweging. Het gewelddoos grijpen naar het wapen van de *Waarheid*.

De volstrekte haat- en gewelddoos weerstand, waaronder de tegenstander vroeg of laat moet breken en bezwijken.

De nooit-versagende *drang naar bevrijding* door *wetmatige actie*, *wegens niet-aanvaarding van het onrecht*.

De niet-te-stuiten tocht van de waarheid, gevoed door het *vuur* van de brandende liefde. Deze verre tocht heeft als eindpunt : de vriendschap met de hële wereld. Hij is de boodschapper van de wereldvrede.

Er is inderdaad veel beheersing nodig om te verzaken aan geweld. Het vraagt veel moed van een mens om *vrij* en ongedwongen, elke gewelddaad uit zijn leven te verbannen.

« *Ik ben een verspilde kogel,* » zei Gandhi van zichzelf en hij wist nochtans dat de jeugd van zijn land geweldig, ongeduldig en opstandig was.

« *Indien ik slechts de keuze had tussen geweldloosheid en... lafheid,* dan eerst zou ik het geweld aanprijzen. »

Een vriend vroeg eens aan Gandhi of het bij bepaalde gelegenheden niet verkieslijker ware om een « compromis » tussen ideaal en doelmatigheid te sluiten? « *Neen, nooit !* » was het antwoord. « *Ik heb mijn hele leven naar de bevrijding van Indië gestreefd, maar indien ik haar niet anders dan door geweld kon verkrijgen, dan zou ik de bevrijding niet wensen !* »

Dat is het meest-absolute woord, dat Gandhi ooit gesproken heeft.

Deze leer van geweldloosheid is niet te verwarren met passief verzet, noch met geheime opstandigheid. Zij is juist het tegenovergestelde van passiviteit of heimelijkheid.

Opstandig verzet is het trekken van een wissel op de toekomst !

Gewelddoosheid is een daadwerkelijke en actuele strijdformule.

Wanneer kwaad door ander kwaad vergolden wordt,

heeft dat slechts tot gevolg dat het kwaad in omvang toeneemt. Het is een universele wet *dat geweld niet door geweld kan verdreven worden...* aldus Gandhi.

Het zou een totaal verkeerd inzicht zijn in Gandhi's programma, indien men niet inzag dat zijn laatste doelpunt *niet* is : een politieke triomf, maar wel een *geestelijke bevrijding*. Zijn zending is : zijn volk en met zijn volk alle anderen ter wereld van hun kwalen te verlossen.

Onder alle sociale, economische en politieke problemen van de democratie ligt één kernprobleem : *het zedelijke*. Het probleem van menswaardige verhoudingen tussen de landen en tussen de mensen van alle landen.

De democratie zou met meer recht bij Mahatma Gandhi, dan bij maarschalk Stalin in de leer kunnen gaan :

In Gandhi zou de democratie de stuwkracht kunnen vinden om het beste in zich-zelf trouw te zijn.

Om Stalin te kunnen volgen zou de democratie moeten ophouden zich-zelf te zijn.

Dàarin ligt tegelijkertijd de grootheid en de beperking van de Gandhianse strijdmethode. Want al is Gandhi, zoals elke hervormer die zich door zedelijke en godsdienstige motieven laat leiden, *revolutionair*. Toch veronderstelt zijn programma en zijn strijdmethode aan de basis : een *democratisch staatsbeleid*.

Tegenover een alles-doorslaand regime van dictatuur met gaskamers en massagraven, met « genticide » en massamoord, zou de leer van Satyagraha *niet kunnen weerstaan*.

En toch achtte Gandhi zijn methode trots en sterk genoeg om zelfs de dictatuur te overmeesteren, zij het dan mits ontelbare offers en na lengte van dagen.

Toen Gandhi in 1932 te gast was in Zwitserland, verklaarde hij dienaangaande : « De geweldloze strijdmethode werkt doelmatig in Indië en het is mogelijk dat zij in Europa zou mislukken. Zulks hindert mij echter niet. Ik geloof inderdaad dat de geweldloosheid een universele toepassing kan hebben, maar het is mij niet gegeven : die boodschap aan Europa over te brengen. » Aan Dr Magnes, rector van de Hebreeuwse Universiteit te Jeruzalem, schreef Gandhi in 1947 :

« Hitler vermoordde vijf miljoen Joden. Het is de » grootste misdaad van onze tijd.

» Maar de Joden hadden zich *niet* aan hun noodlot » mogen onderwerpen. Ze hadden zich-zelf aan hun » beulen moeten overleveren. Ze hadden zich, zoals » hun voorvaders, *van de rotsen in zee* moeten stor- » ten. Het zou de wereld in opschudding gebracht » hebben en het zou de ogen van het Duitse volk » geopend hebben voor de rampzalige gevolgen van » Hitler's gewelddadigheid, *vooral in 1938*, nog vóór » de oorlog !

» Zoals het nu gegaan is, zijn ze toch ook bij mil- » lionen ten onder gegaan. »

Toch zond Gandhi in 1947 een plechtige Proclamatie aan Europa, waarvan ik u woordelijk de tekst citeer :

« Ik zou willen sterven, alvorens het bloedig oorlogsmonster nog eens over Europa losbreekt. En ik doe beroep op alle hogerontwikkelden in die landen, opdat zij die geseling zouden voorkomen. De laatste wereldoorlog heeft bewezen welke *satanische* invloed de Europese beschaving heeft ondermijnd. Alle wetten van openbare zedelijkheid werden geschonden, zowel door de verslagene als door de overwinnaar. Geen enkele leugen werd te vuig bevonden om niet te worden aangewend. En onder al deze monsterachtigheden schuilt hetzelfde motief van verbasterend *materialisme*. Europa aanbidt de Mammon !!! »

Dat is het geestelijk testament van de « Grote Ziel », wat ons betreft.

En Gandhi is gestorven.

En de derde wereldoorlog is nog niet losgeknaald.

Ons rest de vaste hoop !!!

* * *

Na al deze beschouwingen stelt zich natuurlijk voor onze geest de vraag : getuigt dit alles wel van *werkelijkheidszin*, of is het louter *idealisme* of erger nog : *utopie* ?

Naar ik van een vriend van den huize (een magistraat in de rechtbank) vernam, zou de grote Winkler-Prins mijn lievelingsfiguur betitelen als *een mislukte idealist* ! Dat is zeer pijnlijk om te vernemen !

Mij rijst dan eerst de vraag of zuiver en gaaf idealisme wel ooit mislukken *kan* ? Of streeft een oprecht idealist niet altijd naar hoger en verhevener gebieden, zonder zich ooit te hechten aan wat hij tot dan toe alreeds betreden heeft ?

Zó gevat is de voltrekking van Gandhi's taak geen mislukking geweest, maar terdege de uitbouw van een schoongedroomde werkelijkheid.

Wij zouden het kunnen vragen aan de vier honderd miljoen Indiërs, waarvan er nog dagelijks duizenden in dankbare devotie naar zijn standbeeld pelgrimeren. Zijn lijkstoot trok door een dubbele haag van mensen gedurende 13 km. lang en daar lag hij opgebaard met het aangezicht ontbloot, opdat zijn rasgenoten hem zouden herkennen bij zijn afscheid.

Als een koning werd hij uitgeleid. Zijn lijkwagen werd getrokken door 9 witte paarden, met meer staatsie dan voor een vorstelijke dode. En nadat zijn lichaam werd verbrand op een bloemenstapel van bloedrode rozen, werd zijn stoffelijk overschat door zijn oudste zoon in de Heilige Ganges-stroom geworpen.

Of het utopie is geweest ? Dat mag blijken uit de officiële motie waarmede de Franse Assemblée Nationale na zijn dood haar deelneming betuigde : « La mort tragique de Gandhi plonge dans l'affection toutes les nations et tous les hommes *attachés aux valeurs spirituelles* ».

Wanneer de gevierde staatsman Neruh, volgeling van Gandhi en sedert 1947 premier van Indië, de aanslag en de dood van Gandhi vernam, kon hij van ellende en verdriet geen woord tot de samengedromde volksmassa richten. Pas wanneer het avond was geworden, heeft hij langs de radio deze zinsnede tot het volk gericht :

« Het grootste onheil dat over Indië kón neerkomen, » heeft zich vandaag voltrokken. De bevrijder van » Indië is niet meer ! Maar het licht van Gandhi zal » ons blijven bestralen en zal ons in de toekomst gelei- » den nog vele duizenden jaren lang. »

En de Engelse « Times » besloot de lange reeks van deelnemingen aldus :

« Deze misdaad schokt het geweten van alle wel- » denkenden over de ganse wereld. Zij ontnemt aan » het Indische volk een onvervangbare leidsman, *die » enkel de wegen van de vrede betrad*.

» Millioenen mensen zullen zijn naam indachtig blij- » ven en zijn levende nagedachtenis zal mede over het » bestaan van Indië en Pakistan beslissen.

* * *

Toch stel ik met deernis in hart en geest de vraag : of de Gandhianse leer der geweldloosheid nog bruikbaar is voor *onze tijd*, ten opzichte van de wereldworsteling die wij beleven, en ten aanzien van de

koude bedreiging, die heimelijk achter het ijzeren scherm wordt gesmeed?

Mag ten aanzien van het oostelijk monster de leer van geweldloosheid alléén nog aangehouden worden?

Het antwoord, hoe vreselijk-erg ook, luidt stellig negatief.

«De humanistische vredeswil (die men niet met »lijdelijk pacifisme moet verwarren) berust op het »principe van de meest fundamentele eenheid van het »menselijk geslacht.

» Eenheid in de oorsprong;

» Eenheid in de bestemming.

» En het is niet waar, hetgeen Bergson beweerde, »dat een volk zich noodzakelijkerwijze hetzij defensief, »hetzij offensief gedragen moet tegenover de andere »volkeren.

Aldus beschouwd is de oorlog een zonde tegen de diepgewortelde eenheid en broederschap van het mensdom. En *vrede* is de vrucht van de liefde, die de veelheid tot de eenheid samenbindt.

Maar wij, staande te midden van ons tijdsgebeuren, nog beladen met de zware vracht en het puin van twee

recente wereldrampen en huiverend van angst om al het leed dat de koude oorlog onder zijn duister kleed verbergt...

Wij moeten tot onze verwarring erkennen: dat de *wereldvrede niet kan benaderd worden door geweldloosheid alléén*...

Het is inderdaad een grote geestelijke strijd in het hart van de mens, wanneer hij gaat inzien dat om de vrede van het mensdom te redden, er geen ander mogelijkheid meer openblijft dan *geweld te plaatsen tegenover geweld*.

In die objectieve zin van zaken is voor onze tijd de dienstweigering niet meer verdedigbaar. De geweldweigeraar 1952 *anticipeert* als het ware de ideale toestand, die heersen zal, wanneer het mensdom zal verenigd zijn tot één broederschap van volkeren.

Voor deze broederschap van mensen en volkeren heeft Gandhi geleefd en is hij ook gestorven.

Zou dat alles *illusie* zijn?

Zouden «wereldvrede» en «vredeswil» ook illusie zijn? Toch zeker niet voor hen, die vasthouden aan de Messiaanse belofte: *Vrede aan allen die niet van kwade wille zijn!*

Antwoord van Mr René VICTOR,

Stafhouder der Balie

Op deze plechtige openingszitting legt de traditie aan de stafhouder één dubbele taak op. Het behoort hem een kritische bespreking te houden van de rede, uitgesproken door de feestredenaar en het is tevens gebruik dat hij een pieteitvolle herinnering wijdt aan de doden, die gedurende het verlopen rechterlijk jaar de Balie zijn ontvallen.

Waar in deze Novemberdagen het gelui van de doods-klok ons voortdurend herinnert aan de nagedachtenis van degenen die ons lief waren, is het vanzelfsprekend dat ik heden in de eerste plaats de confraters wens te gedenken die onze vrienden waren, die gedurende jaren broederlijk met ons hoop en zorgen gedeeld hebben en die wij niet meer zullen terugzien.

Tijdens het vorig rechterlijk jaar hebben vijf confraters ons voor altijd verlaten.

Mr René Vervoort was op onze tabel ingeschreven sedert 1919. Hij heeft het geluk niet gehad op intense wijze deelachtig te kunnen zijn aan het leven der Balie. Hij had een zwakke gezondheid en leefde uiterst teruggetrokken. Hij beschikte niet over de nodige kracht voor de strijd aan de Balie en de zware arbeid van ons beroep. Maar hij hield ten eerste van dit beroep, hij had er een grote bewondering voor en was fier tot onze Orde te behoren, omdat hij de overtuiging in zich droeg dat er geen waardiger en edeler activiteit bestond dan diegene van de advocaat. Deze vrouw was aandoenlijk en wij zullen aan Mr Vervoort een ontroerde herinnering bewaren.

Mr Raymond Matthys, die kort na de eerste oorlog in de Balie werd ingeschreven, had er zich zeer spoedig doen opmerken door merkwaardige pleidooien voor het Hof van Assisen.

Hij was athletisch gebouwd, had een enthousiast temperament en pleitte met sterke stem. Hij gaf steeds vrije loop aan de gevoelens van diepe overtuiging die

hem bezielde. De zaken van zijn uitgebreide en getrouwe cliënteel verdedigde hij met moed en toewijding en hij ontzag zich geen enkele moeite om tot de uiterste grenzen zijn plichten als verdediger waar te nemen. Het was een flinke, een loyale en oprechte strijder.

Hij was ten eerste gevoelig aan alle betuigingen van hartelijkheid en confraternele vriendschap.

Zijn onafgebroken arbeid vereiste te veel van zijn nochtans sterke natuur en, nauwelijks in de rijpheid van het leven, begaf het hart en kende deze dappere advocaat gedurende maanden de pijnlijke en hopelose werkloosheid van de invalid, totdat de dood een einde kwam stellen aan zijn lijden.

Het weze ons een troost dat zijn zoon, Mr Harold Matthys, aan onze Balie de vaderlijke traditie kan voortzetten en dat onze confraters op hem de sympathie kunnen overdragen die hen bezielde ten opzichte van de betreurde afgestorvene.

Mr Georges De Bruyne was een der oudste leden van onze Orde. Hij had zijn diploma van doctor in de rechten bekomen in 1896 en droeg op onze tabel het Nr 7. Hij is onlangs overleden op gevorderde ouderdom, zonder dat zijn gehechtheid aan ons beroep en zijn vriendschap voor onze confraters ooit waren verzwakt.

Mr De Bruyne was aan onze Balie een zonderlinge, enigszins legendarische figuur. Wie herinnert zich niet deze vertrouwde silhouet, met de zware gang, met de enigszins verwaarloosde kledij, die in de laatste tijd nu en dan verscheen in de wandelzaal van ons gerechtshof, steeds vergezeld van twee of drie van zijn honden, die geduldig vóór de deur van de zittingzaal bleven wachten op hun meester.

Gedurende de laatste jaren pleitte Mr De Bruyne niet meer, maar de ouderen onder ons herinneren zich welk uitstekend advocaat Mr De Bruyne gedurende vele jaren geweest is, welke uiterste zorg hij besteedde aan zijn zaken en hoe voortreffelijk hij pleitte met veel gezond verstand en diep menselijk gevoel.

Hij was al welwillendheid en goedheid. Gedurende gans zijn loopbaan had hij nooit het minste professioneel incident. Zijn grootste vreugde bestond er in ter hulp te komen en genoeg te doen.

Hij was bezeten met een passie voor de archeologie en hij heeft zeer veel gedaan voor de verrijking van onze Antwerpse musea. Hij had een belangrijk fortuin besteed aan de samenstelling van een verzameling wapens en wapenrustingen, die één van de rijkste en een van de merkwaardigste private verzamelingen was van dien aard. En wat was hij gelukkig wanneer hij zijn museum aan een confrater kon laten bewonderen en wanneer hij hem tevens, tijdens een vriendschappelijk gesprek, kon vergasten op een heerlijke drank uit zijn beroemde wijnkelder.

Tijdens de laatste jaren van zijn leven waren vele van zijn tijdgenoten verdwenen, maar hij had met talrijke jongere confraters vriendschapsbanden gesloten en het was hem steeds een genot hen nu en dan op het gerechtshof te komen vinden.

De zwakheden van de ouderdom hadden er hem toe verplicht te scheiden van zijn geliefde verzameling, waarvan het onderhoud zoveel zorgen vereiste. Zij ging naar het buitenland en bevindt zich nu in het oorlogsmuseum te Leiden. Dit was voor hem een zeer harde slag. Hij heeft geweldig geleden door die grote leegte rondom hem en hij heeft deze wrede scheiding niet lang overleefd.

* * *

Wanneer te midden van het gerechtelijk verlot vele van onze confraters zich in het buitenland bevonden vernamen zij aldaar met pijnlijke verslagenheid het overlijden van *Mr Georges van Doosselaere*. De hartcrisis, de meest ongenadige vijand van al de grote werkers, was er in geslaagd deze grote advocaat, deze klare geest, deze geleerde jurist, deze goede en bescheiden man neer te vellen.

Mr Georges van Doosselaere was een van onze schitterendste advocaten en de Balie van Antwerpen was er rechtmatig fier op hem tussen haar leden te tellen.

Hij was de zoon van een onzer meest hoogstaande confraters, *Mr Isidore van Doosselaere*, waaraan al degenen, die hem gekend hebben, een vereerd aandenken bewaren. *Mr Georges van Doosselaere* heeft aan onze Antwerpse Balie op schitterende wijze de traditie van zijn vader voortgezet. Hij was een van onze meest bekende specialisten op het gebied van het handels- en zeevaartrecht en hij had in deze vakken een werkelijk internationale bekendheid verworven. Hij mocht zich verheugen in de getrouwheid van een zeer uitgebreide cliënteel en de belangrijkste handelsmaatschappijen en rederijen, zowel in het binnen- als in het buitenland, waren gelukkig in hem een raadsman te vinden van uitzonderlijke bevoegdheid.

Mr van Doosselaere verzorgde zijn zaken tot het uiterste. Hij had een sobere en overtuigende welsprekendheid en zijn pleidooien waren meesterstukken van methode. Zijn geest was van een lumineuse klaarheid. Zodra hij aan de Balie het woord nam werden de meest ingewikkelde zaken herleid tot hun eenvoudigste elementen. Hij beschikte over deze synthetische kracht die alleen voorbehouden is aan de grootste pleiters, die, dank zij de grondige kennis der stof, zich de luxe kunnen veroorloven van de uiterste eenvoud.

Mr van Doosselaere was niet alleen een groot advocaat, doch hij was ook een geleerde van gezag en hij heeft onze wetenschappelijke juridische literatuur met belangrijke werken verrijkt. Zijn boek over de « Ver-

voerverzekeringen », dat hij schreef in samenwerking met zijn vriend Prof. Sohr, geniet een internationale vermaardheid.

Buiten zijn uitzonderlijke beroepsdeugden was *Mr van Doosselaere* een persoonlijkheid van innemende charme. Hij had de bijzondere bescheidenheid die eigen is aan alle grote geesten. Zijn leven was volledig opgeslorpt door het werk en tijdens zijn zeldzame vrije tijd bestond zijn enige uitspanning in de lectuur van zijn geliefde klassieke schrijvers.

Wij zullen in de wandelgangen van onze Rechtbank van Koophandel deze figuur, van een zo verfijnde voorname, niet meer ontmoeten. Wij zullen niet meer die blik kunnen opvangen, zo sprankelend van intelligentie. Dit verscheiden laat in ons midden een gapende leegte.

Onze rouw wordt enkel gemilderd door het feit dat wij in ons midden hebben zijn zoon *Mr Jacques van Doosselaere*, gevormd in de school van zijn vader en zijn grootvader, die aan onze Balie een geslacht van grote juristen voortzet. Zijn talent als advocaat en de diepgaande juridische studies, welke hij reeds liet verschijnen in de « *Jurisprudence du Port d'Anvers* », het tijdschrift waarvan hij het secretariaat waarneemt, hebben aangetoond hoe hij de waardige opvolger is van zijn betreunde vader. Hij ontvangt hier de uitdrukking van onze diepgevoelde sympathie.

* * *

Pas enkele dagen geleden trof de Balie een wrede rouw, door het overlijden van *Mr Georges Poplimont*, de ouderdomsdeken van onze Orde.

Wij hadden gehoopt volgend jaar op grootse wijze deze zo hoogstaande confrater te kunnen vieren ter gelegenheid van zijn 70-jarige inschrijving op de tabel. Niemand van ons twijfelde eraan dat dit feest zou plaats hebben, want niettegenstaande zijn 90-jarige ouderdom was *Mr Poplimont* zo flink en gezond gebleven, droeg hij zo weinig de tekenen van de ouderdom, was zijn geest nog steeds zo levendig, zijn verstand zo klaar en zijn werkzaamheid zo verbazend, dat hij werkelijk het lot, dat aan alle mensen is voorbehouden, scheen uit te dagen.

Enkele weken geleden had een afvaardiging van onze Raad der Orde gevraagd zich ten zijner te mogen begeven om hem de gelukwensen van de Balie over te brengen ter gelegenheid van zijn 90e verjaardag. Hij heeft ons ongelukkig niet kunnen ontvangen, want de faculteit had beslist dat het noodzakelijk was dat hij een heelkundige bewerking zou ondergaan. Niettegenstaande de eerste berichten over de operatie gunstig luiden, heeft de dood ons deze vereerde confrater ontrukkt, wiens leven voor de Balie van Antwerpen zulk uitzonderlijk belang heeft gehad.

Mr Georges Poplimont was een van onze meest vooraanstaande advocaten en hij verenigde in zich, in de hoogste mate, alle beroepsdeugden. Hij was een geweldig werker, een merkwaardig pleiter, een jurist van uitzonderlijke waarde, waarvan de werkzaamheid ten eerste onze Orde heeft vereerd.

Mr Poplimont was echter nog meer dan dat alles; tot op gevorderde ouderdom is hij aan onze Balie geweest als het symbool van het confraternele leven. Zijn fijngesneden figuur, zijn verheven distinctie, zijn militaire allure, waren voor ons de levendige belichaming van die Balie van vóór 1900, welke onze hedendaagse zorgen en moeilijkheden niet kende, maar die van de rol van de advocaat, van zijn onafhankelijkheid en van zijn prestige een zo verheven opvatting had, dat zij ten allen tijde voor ons een groot voorbeeld zal blijven.

Mr Poplimont heeft nooit in het minst iets gewijzigd aan de levenslijn, die hij getrokken had vanaf zijn eerste jaren aan de Balie, levenslijn die volledig in het teken stond van de eer, van de arbeid en van de fierheid.

Wanneer, gedurende zijn uitzonderlijk lange loopbaan, er zich diepgaande sociale wijzigingen in ons maatschappelijk leven hadden voorgedaan en wanneer zekere aanpassingen van ons beroep aan de omstandigheden nodig waren gebleken, heeft Mr Poplimont er nooit in toegestemd op enige wijze van zijn vaststaande beginselen af te wijken. Hij bleef steeds de mening toegedaan dat hetgeen hij 70 jaar geleden redelijk en rechtvaardig vond, geen enkele aanpassing behoefde of zelfs duldde. En het is de grote eer geweest van Mr Poplimont steeds in zichzelf de nodige kracht te hebben gevonden om onverzettelijk getrouw te blijven aan zijn eigen inzicht — gedurende de laatste jaren zeer dikwijls in een glorieus eenzaamheid.

Het is slechts bij het vernemen van het pijnlijk nieuws van zijn verscheiden dat velen van ons werkelijk de onmetelijkheid aanvoelen van het verlies dat de Balie heeft getroffen door het afsterven van Mr Georges Poplimont. Zijn nagedachtenis zal bij ons allen diep in ere blijven en wij bieden zijn zoon, Mr André Poplimont, ere-advocaat aan onze Balie, de uitdrukking aan van onze eerbiedige deelneming in zijn rouw.

* * *

Laten wij niet enkel bloemen strooien op de graven onzer doden, doch laten wij, diep in ons, met grote tederheid, hun herinnering bewaren.

* * *

Waarde Confrater, Mr Arts,

Het was voorzeker een haast roekeloze onderneming, in een voordracht van één uur, te spreken over de figuur van Gandhi, omdat deze figuur zo alomvattend is, omdat zij op filosofisch, godsdienstig en politiek terrein zulke neusachtige betekenis heeft en omdat de verschijning van deze persoonlijkheid zulke geweldige veelzijdigheid vertoont, dat het haast onbegonnen werk was te trachten in een korte synthese het essentiële naar voren te brengen.

Zegde Einstein niet onlangs dat de toekomstige geslachten slechts met moeite zullen kunnen geloven dat een zo uitzonderlijke persoonlijkheid in deze tijden heeft geleefd?

U is er, waarde Confrater, voortreffelijk in geslaagd ons een aangrijpend beeld op te hangen van deze zo geweldig veelzijdige mens en U hebt ons Gandhi getekend breed en waar.

En toch, wat al facetten zitten er niet vast aan de Mahatma: zijn jeugd als jonge Indiër te Londen en in de beroemde Engelse Law Schools; zijn advocatuur in Zuid-Afrika; zijn strijd aldaar voor de verdrukte Indiërs en zijn bekämpfung van alle rassenonderscheid; zijn hartstochtelijk Indisch nationalisme en, daarop steunend, zijn heftige strijd tegen de Britse overheersing in zijn land; zijn lijdensweg als politiek delinquent, zijn jarenlang verblijf in de gevangnissen; zijn fiere houding voor de Engelse politieke rechtbanken; zijn diep godsdienstige overtuiging; zijn sterk traditionalisme, met er aan vastknopend zijn vegetarische levenswijze, zijn diepe eerbied voor al wat levend is zo mens als dier en zijn geloof in de zedelijke waarde van de handenarbeid; zijn diepe invloed op de bevolking van zijn land; zijn filosofische stelling van de

onweerstaanbare macht der geweldloosheid; zijn voortdurend ijveren voor verstandhouding tussen de verschillende godsdiensten en namelijk zijn onafgebroken streven naar verzoening tussen Hindoes en Mohamedanen en, uiteindelijk, zijn fantastische politieke verwezenlijkingen, waardoor hij het Engels Imperium heeft doen buigen, de vreemde bezetter uit het fabelachtig rijke Indië heeft verdreven en de politieke onafhankelijkheid heeft bewerkstelligd voor zijn volk.

Doch tussen de oneindig vele kanten, die deze uitzonderlijke mens vertoont, hebt u er één uitgekozen die bijzonder uw belangstelling heeft getroffen: de vredelievendheid van Gandhi; vandaar de titel van uw voordracht: Gandhi, de vredelievende.

Nu moeten wij mekaar verstaan over de betekenis van deze term. Wie is vredelievend? Volgens het gangbaar spraakgebruik is het degene die de vrede beschouwt als een hoogste goed, die in de eerste plaats de strijd schuwt, omdat hij deze op zichzelf beschouwt als een kwaad, en die, om de vrede te bewaren, bereid zou zijn tot brede toegevingen, juist omdat hij oordeelt dat de vrede op zichzelf een hogere waarde vertegenwoordigt dan de strijd met al zijn onheilen.

Wanneer wij deze gangbare woordbetekenis aannemen dan is voorzeker Gandhi niet vredelievend te noemen, want heel zijn levenswandel, al zijn denken en doen tonen op de duidelijkste wijze dat Gandhi integendeel een heftige strijdersnatuur was; dat hij voor de verwezenlijking van zijn idealen tot geen enkele concessie bereid was; dat hij steeds doorheen alles tot het uiterste ging en dat de meest kenmerkende eigenschap van zijn karakter deze was van een fanatieke onverzettelijkheid.

Gandhi was dan ook niet vredelievend omwille van de vrede zelve en hij was niet iemand die de strijd schuwde omdat hij de strijd op zichzelf, in elk geval, een kwaad vond. Wanneer het nodig was voor de goede zaak, was Gandhi het er volkomen mede eens dat niet alleen strijd zou geleverd worden, doch ook dat geweld zou worden gebruikt. Is hij niet in de oorlog 1914-1918 een van de meest oprechte voorstanders geweest van de werving van Indische soldaten voor de legers der verbondenen en heeft hij niet op de meest uitdrukkelijke wijze verklaard in vele van zijn artikelen, die hij publiceerde in zijn blad «Jong Indië», dat, wanneer hij diende te kiezen tussen de lefheid en het geweld, hij zonder de minste aarzeling het geweld zou aanbevelen (1).

Doch wanneer hij doorheen heel zijn leven steeds in de allereerste plaats de klemtoon gelegd heeft op de geweldloosheid dan is zulks niet omdat hij het geweld op zichzelf noodzakelijk verderfelijk vond, maar omdat hij tot de overtuiging was gekomen dat de methode der geweldloosheid oneindig groter kansen bood op succes in de strijd dan wel het aanwenden van geweld. Hij drukte erop dat hij geen visionair was. Hij noemde zichzelf een «practisch idealist». Het succes in de strijd voor de gedachten, die hem lief waren, was zijn enig doel en door het gebruik van geweld werd dit succes niet verzekerd, want het geweld roept nieuw geweld op en er ontstaat een periode van terreur, waarbij de einduitslag niet te voorzien is en waarbij enkel het kwaad in aanzienlijke mate wordt gediend.

De geweldloosheid daarentegen, de kracht van de principiële houding, die gaat tot het martelaarschap, heeft een zo oneindig sterke zedelijke kracht, zij ontwapent de tegenstanders op zo definitieve wijze en zij leidt, volgens de sterke overtuiging van Gandhi, zo zeker tot de eindoverwinning, dat zelfs om opportunistische redenen alleen de geweldloosheid oneindig boven de gewelddadige strijd dient verkozen te worden.

Nu wilde echter Gandhi deze stelling van het noodzakelijk succes der geweldloosheid niet op onredelijke wijze veralgemenen. Hij stelt deze regel niet als een algemene norm die zou gelden voor alle tijden en plaatsen. Hij gelooft enkel op onwrikbare wijze dat deze regel goed is voor Indië, omdat hij zozeer geworteld zit in de diepere geaardheid der Indische volksziel, waarvan Gandhi de fijnste roerselen beter heeft doorgrond dan wie ook.

Doch Gandhi onderlijnt zelf in zijn autobiographie dat de zo verheven leer der geweldloosheid bij Tolstoj, voor wie hij zulke verering had en die in zo grote mate zijn eigen overtuiging heeft geïnspireerd⁽²⁾, ten slotte volkomen zonder belang is gebleken voor de ontwikkeling der Russische geschiedenis.

Volstrekt algemeen kan dus de gulden regel der geweldloosheid niet overal gelden, maar toch is deze regel van een buitengewoon grote draagwijdte.

En Gandhi vindt in de geschiedenis van de grote godsdiensten, in het Boeddhisme, in de oude geschriften van het Hindoeïsme en in de Evangelieën de meest sprekende bewijzen van de juistheid zijner stelling.

Al moge Christus bij gelegenheid wel eens de harde methode gebruikt hebben en al heeft hij gegrepen naar de zweep om de wisselaars uit de tempel te jagen, het is de zachtzinnige filosofie der geweldloosheid, die opgesloten ligt in de bergrede, die het Romeinse wereldrijk heeft doen vallen, die aan de martelaren de kracht heeft gegeven om met vreugde hun lijden te dragen en die de christelijke wereldbeschouwing als basis gelegd heeft voor de beschaving der komende eeuwen.

En wanneer wij voorbeelden zoeken in de tegenwoordige tijd, is het niet klaarblijkelijk dat de vrijwillige hongerdood van de burgemeester van Cork, met voor de poorten der gevangenis, waarin hij lag te zietogen, bij dag en bij nacht het stil gemurmel der biddende menigte, meer gedaan heeft voor de verwezenlijking der Ierse onafhankelijkheid dan jaren straatgevechten der Sinn-Feiners en dan een eeuw parlementaire actie?

En hebben we thans niet het voorbeeld van Gandhi zelf en de geschiedenis der Indische bevrijding, waar deze fysisch zwakke man het op zich genomen had een bevolking van zoveel millioenen inwoners, verspreid over fantastisch verre afstanden, haast volkomen ongeletterd en meestal onbewust van enige politieke werkelijkheid, gespleten in onoverbrugbare kasten en verdeeld over twee vijandig tegenover elkaar staande godsdiensten, te bevrijden van de koloniale heerschappij.

Waar dan toch die Britse heerschappij werd uitgeoefend met een zekere welwillendheid en waar Indië zelf ongetwijfeld er het voordeel bij vond van de staatkundige stabiliteit en van de verzorging van zekere economische belangen, heeft toch Gandhi, alleen, ondanks alles en enkel steunend op de ontembare bezieling, die hij vond in zijn overtuiging, tegen alle waarschijnlijkheid in, — en dikwijls tegen de raadgevingen in van zijn beste vrienden —, dit bovenmenselijk waagstuk aangedurfd en voor zijn volk de bevrijding uiteindelijk verwezenlijkt.

Wat zijn er nijpende momenten in die strijd. Ik denk aan de houding van Gandhi voor de Engelse rechter, die hem, naar aanleiding van de incidenten te Amritsar, veroordeelde tot zes jaar gevangenis en voor dewelke hij die beroemde zelfverdediging voorbracht, die enigszins kan vergeleken worden met deze van Socrates voor zijn rechters. En ik denk ook aan de houding van deze Engelse magistraat tegenover de

politieke delinquent, die Gandhi voor hem was, — een uiterst gevaarlijk delinquent voor de Engelse staat —, wat niet belette dat het vonnis begon met de volgende bewoordingen: « M. Gandhi, het is niet mogelijk uit » het oog te verliezen dat gij in de ogen van millioenen » uwer medeburgers een groot vaderlander en een » groot leider zijt. Zelfs degenen die uw politieke ge » dachte niet delen beschouwen u als een mens met » een hoog ideaal, met een edel en zelfs « heilig » leven »⁽³⁾. Zonderlinge toon in de tekst van een vonnis geveld in een politiek proces.

En ik denk aan de tocht, die hij ondernam, te voet, honderden kilometers ver, met een klein groepje getrouwen, over de stofferige Indische wegen, in de brandende zon, om zich te begeven naar de zee en er zout te maken, ten einde aldus het fiscaal monopolie van de Engelse regering op symbolische wijze te overtreden. Velen hebben zijn houding beschreven tijdens deze tocht, hoe hij ging met de staf in de hand, zonder vermoeienis, gelijkmoedig, rustig en zelfzeker, tot hij gekomen was aan de kust en er het zeewater kookte, terwijl zijn vrienden hymnen aanhieven ter ere van de « breker der wetten ».

En zo zouden er honderden scenes te verhalen zijn uit die ongelijke strijd, waarin heel het leven van Gandhi is opgegaan. Strijd die zo dikwijls als onzinnig en hopeloos is beschouwd geworden, doch die ondanks alles, zonder gebruik van geweld, de meest volstrekte overwinning heeft behaald.

En nu deze uitzonderlijke figuur er niet meer is, nu hij vermoord is geworden door een fanatieker, die nochtans zijn godsdienstig ideaal deelde, — nu hij gestorven is nadat hij nog enkel vergiffenis had kunnen afsmeeken voor zijn moordenaar —, nu zien wij in het bevrijde Indië van vandaag, — dat, tegen de wil van Gandhi, uiteengevallen is in twee vijandig tegenover elkaar staande staten, — de oneindige moeilijkheden welke zich voordoen bij de uitbouw van de verkregen onafhankelijkheid en waarbij de raad en de bezieling van de Mahatma thans zozeer gemist worden.

Wie heden ten dage wil oordelen over de betekenis van het geestelijk erfdeel van Gandhi kan geen passioanater vergelijking maken dan na elkaar de eigen levensbeschrijvingen te lezen van Gandhi enerzijds in zijn boek « Proeven met de waarheid »⁽⁴⁾ en van zijn medestrijder en opvolger anderzijds, de Pandit Nehru, tegenwoordig eerste minister van Indië, in zijn boek « Mijn leven en mijn gevangenissen »⁽⁵⁾. Gandhi, de diepgelovige, religieus voelende nationalist, volledig opgaand in de eeuwenoude Indische traditie, volledig versmolten met de eenvoudige volksziel, de man voor wie materiële welstand en economische vooruitgang onbeduidende waarden waren tegenover de diepere waarden van de geest en van het gemoed, en voor wie armoede, opoffering en versterving de hoogste betekenis hadden in het tijdelijk menselijk leven.

En daartegenover, de Pandit Nehru, de agnostieker, volledig doordrenkt met de idealen van het Westerse socialisme, die meent dat sociale vooruitgang uitroeiing van honger en ellende en verspreiding van de materiële welstand doeleinden zijn die in de nieuwe staat in de allereerste plaats dienen nagestreefd te worden. Wat lezen wij haast op elke bladzijde van de autobiographie van Nehru een voortdurend voorbehoud tegenover de levensfilosofie van Gandhi en tegenover zijn politieke en nationalistische activiteit. Nehru noemt Gandhi een reactionair. Hij bestempelt hem ideologisch als een onzinnige achterblijver. Hij, de ongelovige, ziet enigszins misprijzend neer op de diepe geloofsovertuiging, die zozeer heel het wezen

van de Mahatma doordringt. Hij vindt zijn gehechtheid aan zoveel Indische tradities verouderd en afkeurenswaardig; hij vindt de campagne voor het spinnen van de khaddi belachelijk; hij verklaart voortdurend dat hij Gandhi niet begrijpt en dat zoveel van wat Gandhi gepresteerd heeft noodzakelijk dient verworpen te worden.

En toch, spijs al dit voorbehoud van de socialistische denker en de sociale strever, spijs alle afkeuring en kritiek, welk een grenzeloze eerbied betuigt hij niet haast op elke regel van zijn boek voor de figuur van Gandhi; wat weegt dezès geestelijke nalatenschap zwaar op zijn eigen denken; wat baadt hij ondanks alles volledig in de ethische sfeer van Gandhi; hoe schrijft in hem voortdurend de twijfel wanneer hij jammerlijk aarzelt tussen de zelfzekerheid van Gandhi's geestelijke kracht en zijn eigen vooruitstrevende maar vooral empirische en zo wankele sociale filosofie. En de vergelijking van de autobiographie van deze twee grote persoonlijkheden: Gandhi en Nehru, die beide zoveel geofferd hebben voor hun vaderland en hun volk, is een van de meest tragische momenten, die men kan medemaken in de moderne gedachtenwereld (6).

Vandaar dit smartelijk alleenstaan van de Pandit Nehru op wiens schouders thans die bovenmenselijke taak rust een nieuwe staat op te bouwen, die een van de machtigste staten ter wereld zou kunnen zijn. Hoe wordt zijn gemoed uiteengereten tussen deze twee tegenstrijdige doelstellingen: aan de ene kant trouw aan het geestelijk erfdeel van Gandhi en aan de andere kant de dwingende normen van het hedendaagse socialisme. Hoe pijnlijk voelt men niet in hem het heimwee knagen naar een volledige overgave aan de ethische sfeer geschapen door de Mahatma.

En wanneer Nehru zich in zijn boek in alle oprechtheid afvraagt: hoe kwamen wij socialisten tot Gandhi, wanneer er toch een afgrond gaapte tussen zijn ideaal en ons doel (7), dan geeft hij op de eenvoudigste wijze het antwoord van elk gelovige en dan zegt hij: zijn persoonlijkheid had een vreemde niet te bepalen kracht, die zich onmiddellijk op de zielen der anderen deed gelden. Men mocht niet accoord gaan met zijn filosofie, men mocht zijn ideaal niet kunnen begrijpen, hij had als het ware een zesde zintuig dat de diepere noden van het volk aanvoelde, het hart van onze mensen klopte in hetzelfde rythme als het zijne en hij bood ons alleen een programma van actie zo stoutmoedig, zo doeltreffend en zo doordstraald van het ethische dat het een onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefende op de geest en het gemoed. Logica, politieke wijsheid, principiële conflicten, alles verdween en onweerstaanbaar sleepte de Mahatma de aanhangers van de meest verscheiden overtuigingen mede op de zo moeilijke weg die door hem werd ingeslagen en ieder voelde nog enkel in zich onbegrensde vertrouwen, frisse daadkracht en sterke zekerheid.

Dat gij de aandacht van uw hoorders, mijn waarde Confrater, opnieuw gevestigd hebt op de zo bijzondere persoonlijkheid van Gandhi, die tot zulke wonderen in staat was, stemt mij tot grote dankbaarheid; want, naar aanleiding van hetgeen wij over hem denken wordt ook in grote mate bepaald onze houding ten opzichte van zoveel nijpende vraagstukken van deze tijd.

Sommigen mogen de figuur van Gandhi enigszins komisch of zelfs bespottelijk vinden; men moge zijn strijd voor het in ere herstellen van het spinnewiel en de handenarbeid hopeloos reactionair achten. Men moge het onzinnig vinden dat fanatici onder zijn volgelingen het gebruik van zeep wensen te zien be-

perken omdat dit product dierlijk vet zou bevatten. Men moge honderd bezwaren aanvoeren tegenover wat Gandhi dacht of deed. Er is niemand die niet vandaag, en in alle komende tijden, een reusachtige eerbied zal koesteren voor deze buitengewone mens, die van nu af plaats heeft genomen tussen de allergrootsten die op onze wereld hebben geleefd en gearbeitet.

En veel van hetgeen hij geleerd heeft zal ook vandaag op het gemoed van elkeen een allerdiepste invloed blijven uitoefenen. Niemand zal kunnen ontkennen dat de geestelijke kracht van een individu soms zo bovenmenselijk sterk kan zijn dat ze de sterkste macht ter wereld voor zich kan doen buigen en miljoenen mensen kan vervoeren en medeslepen. Niemand zal kunnen vergeten dat Gandhi ons andermaal heeft bewezen dat de macht van de geest steeds sterker is dan alle materiële krachten. Niemand zal kunnen vergeten dat hij bij zovelen de overtuiging heeft bijgebracht dat het geluk niet uitsluitend te vinden is in de materiële welstand en dat, niettegenstaande alle materiële en sociale vooruitgang, het geluk hoofdzakelijk in het eigen gemoed dient gevonden en dat opoffering en versterving ons dikwijls oneindig dichter bij dit geluk brengen dan de meest voortreffelijke sociale verbeteringen.

En eindelijk zal niemand kunnen vergeten dat hij een van die grote figuren is, zoals ze slechts op eeuwen afstand verschijnen in onze wereldgemeenschap, die tegenover alle lagere hartstochten en vooral tegenover de drift van de haat opnieuw de grote wet der liefde heeft doen gelden.

In het boek dat de vereerde socialistische schrijfster Henriette Roland Holst-Van der Schalk (8) gewijd heeft aan de figuur van Gandhi haalt zij deze betekenisvolle woorden aan, uitgesproken door een der grootste slachtoffers van de laatste oorlog: «Wij mogen niet haten, want als wij haten heeft Hitler gewonnen». Ook in deze tijd, waar soms in velerlei middens nog zo dikwijls stemmen opgaan van drift en haat, moge dit woord diep doordacht worden.

* * *

Gandhi was niet enkel een grote religieuze en politieke persoonlijkheid; hij behoorde ook tot onze eigen broederschap; hij was advocaat. En hij heeft zich, tijdens zijn verblijf in Zuid-Afrika, met hart en ziel en op de meest belangloze wijze gegeven aan de verdediging van zijn verongelijkte medeburgers. Als dusdanig paste het oproepen van zijn figuur volkomen op een openingszitting van de Vlaamse Conferentie van onze Balie.

Doch ook het voorbeeld, dat Gandhi tijdens zijn loopbaan als advocaat gesteld heeft, kan onze jongere confraters niet onverschillig laten.

Nooit is er op glansrijke wijze aangetoond geworden dat het materieel welslagen in ons beroep niet het gewichtigste is, doch dat het belangloos betrachten der rechtvaardigheid in onze loopbaan de opperste genoegens verschaft.

Verre van mij te beweren dat eerlijke arbeid niet behoorlijk beloond dient te worden en dat niet alles dient aangemoedigd wat de standing, de materiële onafhankelijkheid en de sociale positie van de advocaat in onze maatschappij kan verbeteren. Doch het weze onze jongere confraters ten zeerste op het hart gedrukt dat dit nooit het essentiële mag worden, dat integendeel de offervaardigheid, de generositeit, de eerbied voor het recht en de liefde tot de medemens, de opperste waarden dienen te zijn welke de waarachtige advocaat dient na te streven en die dan ook

van aard zijn hem het grootste geluk in het uitoefenen van zijn beroep te verzekeren.

Laten wij ten minste trachten, ootmoedig en in alle bescheidenheid, een glimp op te vangen van het helle licht dat straalt uit het idealisme van de Mahatma.

Wie aldus ons beroepsleven opvat heeft geen tegenslagen te vrezen. Hij zal er een gemoedsrust bij genieten die weinig andere activiteiten hem zouden kunnen bezorgen. Hij zal er de rijkste beloning in vinden der zelfvoldoening, omdat hij zich dagelijks zal kunnen verheffen uit de wereld der kleine beslommeringen in de sfeer van de hogere ethische waarde; en omdat de natuurlijke drijfveren van zijn

arbeid zullen zijn goedheid, hulpvaardigheid en mensliefde.

(1) Gandhi. « La Jeune Inde », Introduction de Romain Roland. Paris, Stock, 1925, blz. 106.

(2) M. K. Gandhi: Expériences de vérité ou autobiographie (trad. G. Belmont). Paris, 1950, p. 173, 200, 426, 656.

(3) Gandhi: « La Jeune Inde », p. 374-375.

(4) M. K. Gandhi. Expériences de vérité ou autobiographie (trad. G. Belmont), Paris, 1950.

(5) Pandit Nehru. Ma vie et mes prisons. (trad. G. Belmont). Paris, 1952.

(6) André Siegfried: Voyage aux Indes. Paris, 1951, p. 61 en vlg.

(7) Nehru: Ma vie et mes prisons. p. 222.

(8) Henriette Roland Holst-Van der Schalk: Gandhi. 2e druk. Amsterdam. 1948. p. 151.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr Karel VAN BAARLE, Voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

De onafgebroken belangstelling welke U hoogste Wetgevende, Bestuurlijke en Rechterlijke overheden door uwe aanwezigheid op de Openingsplechtigheid voor de werkzaamheden der Vlaamse Conferentie betoont is bijzonder vererend en verheugend voor ons.

Wij zien er de herhaalde bevestiging in dat, na zoveel jaren van verbeterd strijd en diepe ontgoocheling, door de hoogste overheden in dit land de langzame ontluiking van de Vlaamse rechtswetenschap wordt begroet en beschut.

De doorbraak van de rechtsbeoefening in eigen taal is niet alleen te danken aan de stuwkracht die van de Conferentie's in het Vlaamse land is uitgegaan. Ten allen tijde waren er ook in uw middens die fiere vertegenwoordigers die, spijs ontbep, vernedering en bespotting, het recht van « eigen taal in eigen land » hebben opgeëist en in uw aanwezigheid begroeten wij dan allen die, samen met onze voorgangers, de bodem hebben bevochten waarop thans de rechtswetenschap in eigen taal tot verdere ontplooiing kan komen.

Mijnheer de Stafhouder, U weet met welk enthousiasme uw verkiezing tot het hoogste ambt in onze orde werd begroet. Het is een eer voor de balie onder de leiding te staan van iemand wiens beroepsbegaafdheid en wetenschappelijke faam wijd de besloten ruimte van dit paleis, van deze stad en van dit land te buiten treedt.

Maar wanneer uw confraters U tot dit hoge ambt verkozen hebben was het vooral omdat U, spijs Uw onbegrensde mogelijkheden, steeds een der onzen zijt gebleven.

Het is U mogelijk geweest U terug te trekken tussen de muren van uw schitterende bibliotheek en daar in kalmte en bezonkenheid en wijd van het rumoerige balieleven, uw rechtsstudie's te schrijven en te fonkelen als een eenzame briljant, die door zijn helderheid en onbeperkte gezichtsvelden de juridische wereld verbaast en verstomt.

U hebt echter verkozen de ramen wijd open te zetten opdat de wetenschap bestendig de geseling en streling van het werkelijke leven zou voelen zonder dewelke ze koud, dor en ongenaakbaar wordt.

In bestendig contact met uw balie hebt U geleefd, al haar lief en leed hebt U gedeeld en uw verkiezing tot Stafhouder is een nederige blijk van erkentelijkheid en dank voor de hoge diensten door U aan de balie bewezen.

Voor onze Conferentie heeft echter uw verkiezing een zeer bijzondere betekenis.

Niet alleen omdat U eens Voorzitter van onze Conferentie waart maar wel omdat U zó vóór als na uw Voorzitterschap de wijze raadsman doch vooral de onvermoeibare bezieler van onze Conferentie zijt geweest.

Na de wet van 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken meenden velen dat het einde was bereikt en de talrijke Conferentie's geen verdere bestaansreden meer hadden. Velen begrepen niet dat heel de taalwetgeving slechts een einddoel mocht zijn voor rechtsonderhorigen die niet bij machte waren om in een, voor hen vreemde taal, hun verdediging — naar behoren — te verzekeren; maar dat voor hen, die bij die rechtsbedeling rechtstreeks betrokken waren, de vervlaamsing van het gerecht slechts een middel mocht zijn om de rechtstudie te bevorderen.

Zolang de grondige studie van de Franse taal de hoofdbekommernis van elk Vlaamstalig jurist moest uitmaken, omdat hij anders overal voor gesloten deuren stond, kon het niet anders of zijn rechtskennis moest hieraan in mindere of meerdere mate opgeofferd worden.

Spijs al zijn vlijt en begaafdheid om zich een tweede taal volledig eigen te maken eindigde deze ondeugdelijke poging gewoonlijk in een tweezijdige taalarmoede die noch bij Franssprekenden, noch bij Nederlandsprekenden enige begeestering kon verwekken.

Wat in dit alles de eerbied voor onze Vlaamse juristen werd doet zich gemakkelijk vermoeden.

Wanneer U, Mr de Stafhouder, de vurige voorstander van de vervlaamsing van het gerecht zijt geweest lag hierin geen enkele miskennis voor de hoge cultuurwaarde der Franse taal.

U hebt de vervlaamsing gewild als een einddoel voor de rechtsonderhorigen, doch slechts als een uitgangspunt voor de Vlaamse juristen om hen toe te laten zich dieper te bezinnen over alles wat met het recht verband houdt en de plaats te heroveren welke, in lang vervlogen tijden, de Vlaamse juristenstand had ingenomen.

In uw werk: « Een eeuw Vlaams Rechtsleven », verschenen in 1935, juist na de stemming van de taalwet, lezen wij de verwachtingen die U toen reeds koesterde:

« De Vlaamse juristen van dezen dag zijn er zich

diep bewust van, dat niettegenstaande de schitterende heropleving onzer Vlaamse juridische kultuur, wij thans slechts staan aan het begin van een weg, die leidt naar hoger beschaving en naar dieper menselijk inzicht. Doch op deze baan zijn de lastigste hindernissen weggevaagd en zonder knellende belemmering kan nu de schaar der Vlaamse Juristen voortschrijden naar een doel van steeds grotere volmaaktheid. Thans zullen ons Vlaams rechtsleven en onze Vlaamse rechtswetenschap den wedloop kunnen aangaan met hetgeen wordt verwezenlijkt in het buitenland, zonder hun krachten te moeten verspillen in ondankbaren strijd en onverkwikkelijk tijdverlies.

De Vlaamse rechtsgeleerden van vandaag en morgen zijn het aan hun voorgangers verschuldigd zich hier te onderscheiden en aldus te bewijzen hoezeer de pogingen dezer voorgangers nuttig waren, hoezeer hun strijd gerechtvaardigd was en in welke mate hun schone droom van hoger eigen-Vlaams rechtsleven kan verwezenlijkt worden.

Door de brede ontplooiing van onze Vlaamse rechtswetenschap dient ons geestelijk bezit aanzienlijk verrijkt te worden. Dit besef moet het leidslicht zijn van ons denken en ons doen.»

U hebt ons door uw voorbeeld de weg getoond.

In 1932 hebt U het Rechtskundig Weekblad gesticht, het eerste en enige Weekblad dat in ons land gewijd is aan de rechtsbeoefening in eigen taal.

Wekelijks vernemen wij hierdoor dat er in ons land ook Vlaamse juristen wonen die met een zelfde vaardigheid als zij die tot het Franse taalgebied behoren het recht overdenken en bestuderen. Wekelijks vernemen wij hierdoor dat ook door rechters die onze taal spreken een rechtspraak wordt opgebouwd die gunstig de vergelijking met de Franstalige rechtspraak kan doorstaan. Wekelijks vernemen wij door uw Rechtskundig Weekblad welke studie's in ons land en in het buitenland — in voor ons vreemde talen — worden gepubliceerd, en vooral hierdoor herinnert U er ons bestendig aan dat de vervlaamsing van het gerecht volledig haar doel zou ontlopen zijn indien zij ons had afgesloten van de grote kultuurwaarden die door ons alleen — dank zij een uitgebreide talenkennis — kunnen benaderd worden.

Indien, buiten uw enorme beroepsactiviteit, uw werkzaamheden zich hadden beperkt tot het uitgeven van het Rechtskundig Weekblad zou uw bijdrage tot het Vlaamse rechtsleven reeds onschatbaar zijn geweest.

Maar uw onuitputtelijke werkkracht heeft zich daar niet toe beperkt. Door uw ontelbare voordrachten in alle balie's gegeven, door uw artikels in uw Rechtskundig Weekblad en het Rechtskundig Tijdschrift verschenen hebt U, door de stevigheid van uw kennis, de sierlijkheid van uw taal en de hoge vlucht van de door U behandelde onderwerpen, aan de Vlaamse Juristenstand terug geloof in haar mogelijkheden gegeven. Wijde horisonten hebt U geopend: Terwijl wij nog geklemd zaten in de kortzichtigheid en kleinzieligheid die blijkbaar onafscheidbare eigenschappen van elke taalstrijd zijn — stond U reeds in de brede ruimte der ideëenwereld, waar geen plaats is voor kleinheid en bekrompenheid: U vestigde onze aandacht op de universele stromingen die in alle tijden en in alle landen de rechtsidee beroeren en U tilde onze Vlaamse Juristen tot een hoogte van waaruit zij het recht met ruimere blik konden aanschouwen.

Het kon niet anders of ook het buitenland moest uw hoge gaven bemerken.

Op talrijke buitenlandse congressen hebt U het

woord gevoerd en met de grootste juristen van deze tijd de gestelde rechtsproblemen besproken.

U waart in het buitenland de gezant en de heraut van een rechtswetenschap die in een klein hoekje van de wijze wereld herleeft.

Uw benoeming tot lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor wetenschappen was de officiële erkenning van de diensten door U aan het land bewezen.

Mijnheer de Stafhouder, U hebt aan de Vlaamse Rechtswetenschap onpeilbare diensten bewezen.

Wij nemen deze openingszitting te baat om U er een dankbare hulde voor te brengen.

Mijnheer de Voorzitter bij de Rechtbank te Antwerpen, het zal de laatste maal zijn dat U ons de gastvrije toegang tot deze zaal verleent voor onze openingszitting.

Nadat U onafgebroken in deze rechtbank hebt gezeteld, waarvan U sinds 1950 het voorzitterschap waarneemt, zult U binnen enkele maanden de ouderdomsgrens bereiken, die U wettelijk verplicht — zoals men dat noemt — op rust te gaan.

Wij betreuren dat ten zeerste.

U vermoedt zeker met welke lichtvaardigheid elke rechtsonderhorige die zijn proces verloren heeft zijn rechter beoordeelt.

Laat ik U dan eenvoudig dit zeggen: wij hadden vertrouwen in uw kennis, wij hadden bewondering voor uw doorzicht en wij hadden eerbied voor uw uitspraak.

Uw vertrek uit de magistratuur zal een moeilijk te vullen leemte nalaten.

Mijnheer de Deken der Orde van Advocaten bij de Hoge Raad der Nederlanden, Uw aanwezigheid op onze Plechtige Openingszitting is een traditie geworden, waarvan U weet dat wij ze ten zeerste waarderen. En samen met U begroeten wij de Heer Stafhouder Collignon, Voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten, en de afgevaardigden van onze Zuster Conferentie's die er aan gehouden hebben ons door hun aanwezigheid hun belangstelling voor de werking van onze Conferentie te betuigen.

Monsieur le Délégué du Bâtonnier du Barreau de Paris, Mes chers Confrères du Barreau de Paris, malgré le supplice qu'on vous impose d'assister à une séance où tout se passe dans une langue qui vous est peu familière, vous vous donnez la peine, depuis plusieurs années, d'assister régulièrement à notre Séance de Rentrée.

Nous vous en félicitons et nous vous en remercions.

Votre présence nous prouve que, malgré toutes les frontières et même les frontières linguistiques, tous nos barreaux sont intimement liés dans la poursuite de leur idéal: la liberté de la défense.

Mijnheer de Voorzitter van de Conférence du Jeune Barreau d'Anvers. Er zijn tijden geweest dat onze beide Conferenties op zeer gespannen voet leefden en het niet gebruikelijk was dat beide Voorzitters zich in elkaanders aanwezigheid op de respectievelijke openingsplechtigheden mochten verheugen.

Die tijden zijn vervlogen sinds onze beide Conferenties hun eigen plaats hebben weten in te nemen, en de Voorzitters van onze Conferenties, die ons zijn voorafgegaan, betreurden samen dat zoveel krachten werden verspild en er zelfs een taalwet nodig was, alvorens in het taalgebied dat wij bewonen, de rechtsbeoefening in eigen taal een mogelijkheid werd.

Waarde Confraters, Het is de gewoonte dat op deze Plechtige Openingszitting onze jonge confraters die dit jaar hun intrade aan de balie doen bijzonder worden begroet. Voortaan zult U met ons in het gelid staan om de vrije onafhankelijke verdediging waar te nemen van hen die recht zoeken en van hen die aan

de maatschappij rekenschap wegens hun daden verschuldigd zijn.

Uit uw eerste contacten met het balieleven is U reeds gebleken welke afgrond er gaapt tussen het recht dat U aan de Universiteit werd gedoceerd en het werkelijke levende recht.

Bij de aanvang van uw studiejaren hebt U een gebied in bezit genomen waar uw wetenschap ongestoord en harmonieus in openbloeide en wanneer U het einddiploma behaalde dan was dit gebied een tuin geworden met keurig aangelegde perken en veel weelderige bloemen.

Bij uw intrede aan de balie hebt U die tuin voor het publiek opengesteld: plotseling wordt hij betreden door mensen allerhande, die U zelfs niet kent, door uw pro-deo cliënten die binnen de week een onderhoudsgeld willen bekomen, door ons Uw confraters die met evenveel argumenten juist het tegenovergestelde van uw stelling menen te bewijzen; door magistraten, die dank zij hun dagelijkse ondervinding de praktische oplossing van een geschil boven alle theoretische bespiegeling verkiezen.

Met lede ogen aanziet U dat uw zorgvuldig aangelegde perken en kleurige bloemen vertrapt worden door mensen die vergeten er alleen de ongerepte schoonheid van te bewonderen.

Dat is de duizeling die U bekruipt bij uw eerste stappen aan de balie.

Wanneer U lijdelijk alles laat vernielen zal uw verblijf aan de balie van korte duur zijn en zonder heimwee zult U naar een andere beroepsactiviteit uitzien.

Het is U echter ook mogelijk, na de onthutsing van het eerste contact, terug orde in uw tuin te brengen, uw perken hoger aan te leggen en uw vertrapte bloemen opnieuw en sterker op te kweken en met stevige planten te beschermen.

En doet U dit dan zal geleidelijk de verloren rust in uw tuin weerkomen, en naar mate alles steviger, rijper en kleuriger wordt zal ook de bezoeker (hij weze cliënt, confrater of magistraat) geleidelijk tot bedaren komen en U zult van dag tot dag de achting die men uw juridische wetenschap toedraagt zien groeien.

Het is de bekommernis van onze Conferentie U hierbij in alle omstandigheden behulpzaam te zijn.

Een der mogelijkheden welke onze Conferentie U biedt is de deelname aan de proef in welsprekendheid welke sinds jaren, in herinnering aan onze betreurde Oud-Voorzitter Mr Herman de Jongh, wordt ingericht.

Voor velen van uw voorgangers is de deelname aan

deze wedstrijd de bevestiging voor de oudere leden van de balie geweest van hun mogelijkheden.

Het is mij dan ook bijzonder aangenaam op deze Plechtige Openingszitting de uitslag bekend te maken van deze wedstrijd in het jaar 1951-1952 ingericht.

Na rijpe beraadslaging heeft de Jury beslist de eerste prijs, ex aequo, toe te kennen aan Mr Six Robert en Mr Clerckx Constant, terwijl de derde prijs werd toegewezen aan Mr Allegoet August.

Wij wensen hun van harte geluk en hopen dat voor U, die uw loopbaan begint, hun voorbeeld een aansporing moge zijn.

Mijn waarde Confrater, Mter Arts, de belangstelling van deze vergadering gaat alleen uit naar U en het door U gekozen onderwerp:

« Gandhi, de Vredelievende ».

Een meer dan confraternele verhouding, ja een intieme vriendschapsverhouding, heeft het mij gegund toegang te bereiken tot uw gedachtenwereld.

Het is mij steeds opgevallen met welke eenvoud U elk probleem onmiddellijk tot zijn essentie herleidt en met welke gemakkelijkerheid, losheid en bekoorlijkheid U uw denken onder woorden brengt.

U voelt niets voor juristen die alleen het licht zoeken in het doorpluizen van vergeelde boeken en de vrucht van hun moeizame opzoekingen in lange besluiten en nota's wegleggen. Het leven zelf is uw leerschool.

In elk proces interesseert U, vóór elke juridische doctrine, de mens waarvan U de noden en behoeften onmiddellijk aanvoelt en waarvan U spijs uw eigen rotsvast overtuiging de denkwijze kunt volgen en begrijpen en de zwakheden vergeven, en dit geeft aan uwe welsprekendheid die bijzondere klank van warmte en hartelijkheid die ook de onverschilligste moet bekoren.

Het verwondert mij dan ook geenszins dat U voor de Openingsrede geen zakelijk onderwerp hebt gekozen, doch wel een mens, die aan het leven van miljoenen Indiërs een inhoud heeft gegeven.

Wat de belangstelling voor uw voordracht bijzonder toespitst zijn de woorden: « de Vredelievende », die U aan zijn naam hebt toegevoegd en wij zijn er van overtuigd dat juist deze verrassende toevoeging de aanleiding voor U zal zijn om de wereld waarin Gandhi leefde te brengen tot de wereld waarin U en wij leven.

Mter Jozef Arts mag ik U verzoeken het woord te nemen.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 20 October 1952.

Eerste-Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Advocaten : Mrs della Faille d'Huyse en Van Leynseele.

Pacht. — Betekenis van de woorden « zelf in bedrijf nemen » in artikel 3/2°, pachtwet van 31 Maart 1948.

De Pachtwet bedoelt door « in bedrijfnemning » niet enkel die, welke daadwerkelijk door de eigenaar wordt verricht, maar insgelijks die, welke geschiedt uitsluitend voor rekening van de eigenaar en op diens risico, zij het door zijn lasthebbers of zijn bezoldigde ondergeschikten.

Onder inbezitneming door de eigenaar valt dus niet het geval, dat hij het hem toebehorend land laat bebouwen door landbouwers, met wie hij is overeengekomen, dat jaarlijks de uit het landbouwbedrijf voortspruitende winsten zouden worden verdeeld in de verhouding van een vierde voor de eigenaar en drie vierden voor de landbouwers.

Van Caillie t/ Van de Ryse.

Gelet op het bestreden vonnis, op 20 April 1951 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, beslissende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van de artikelen 1382, 1383, 1774, 1779, 1984, 1986, 1991, 1998 van het Burgerlijk Wetboek, 2 van het Besluit dd. 28 Augustus 1940 en 3 van dd. 31 Maart 1948, betreffende de pachten; 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat eiser, die aan de pacht van verweerder een einde gesteld had om het verhuurd goed zelf te exploiteren, tekort is gebleven aan zijn verplichting het goed binnen de zes maanden in gebruik te nemen om reden, dat hij het door tussenpersonen voor zijn rekening heeft doen bearbeiten en dat « in deze overeenkomsten geen spraak is van enige werkprestatie of leiding van landbouwwerkzaamheden door appellant, die geenszins kan aangezien worden als in de zin van de wet, het goed in bedrijf te hebben genomen »,

zulks terwijl de door lasthebbers of ondergeschikten voor rekening van de lastgever of meester verrichte in bedrijfneming dient te worden beschouwd als rechtstreeks door de lastgever of meester zelf verricht, waaruit volgt dat geen persoonlijke werkprestatie of landbouwwerkzaamheden van de eigenaar zelf door de wet vereist worden;

Overwegende dat het bestreden vonnis kortom vaststelt : dat noch de zoon van aanlegger, noch aanlegger de hoeve bebouwen, dat aanlegger onbekwaam is het beroep van landbouwer uit te oefenen, dat hij overeenkomsten gesloten heeft met twee landbouwers, die het grootste gedeelte van de goederen bebouwen, de nodige landbouwwerkzaamheden verrichten en elk jaar met aanlegger de winsten delen in de verhouding van een vierde voor aanlegger en drie vierden voor deze landbouwers;

Dat het vonnis er uit afleidt, dat aanlegger het goed niet zelf in bedrijf genomen heeft in de zin der wet;

Overwegende dat de door de wet bedoelde inbedrijf-neming niet enkel de in bedrijf-neming beoogt, die daadwerkelijk door de eigenaar is verwezenlijkt, maar insgelijks die, welke geschiedt voor de uitsluitende rekening van de eigenaar en op diens risico;

Overwegende dat uit de bovenvermelde aangehaalde feitelijke gegevens volgt, dat de inbedrijf-neming ter zake niet geschiedde door de eigenaar, noch voor zijn uitsluitende rekening en op zijn risico;

Dat daaruit volgt dat, waar het bestreden vonnis beslist dat aanlegger het goed niet persoonlijk in bedrijf heeft genomen in de zin van de wet, het geen enkele der in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en de betaling ener vergoeding van 150 frank aan verweerder.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 20 October 1952.

Eerste-Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Advocaten : Mrs della Faille d'Huyse en Struye.

Pacht. — Betekenis van de woorden « zelf in bedrijf nemen » in artikel 3/2°, pachtwet van 31 Maart 1948.

De woorden « zelf in bedrijf nemen » in art. 3/2° van de Pachtwet van 31 Maart 1948 bedoelen niet alleen de inbedrijf-neming, die daadwerkelijk door de eigenaar zelf wordt verricht, maar insgelijks die, welke geschiedt uitsluitend voor rekening van de eigenaar en op diens risico, zij het door zijn lasthebber of zijn bezoldigde ondergeschikte.

Valckeniers t/ Walraeyens.

Gelet op het bestreden vonnis, op 12 Juni 1951 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, beslissende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van de artikelen 1382, 1383, 1774, 1779, 1984, 1986, 1991, 1998 van het Burgerlijk Wetboek; 3, 2° van de wet dd. 31 Maart 1948 betreffende de pachten; 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis, dat vaststelt dat de effectieve bearbeiders van het land, dat verweerder moest ontruimen omdat eiser het zelf in bedrijf wilde nemen, geschiedt door een zekere Van Eeckhoudt, die « maar een bezoldigde ondergeschikte is van eiser, die eigenaar is van het vee en van het materieel en die alleen het risico van het bedrijf draagt », beslist « dat men niet kan aannemen dat eiser in cassatie in de zin van de wet de hoeve in bedrijf neemt », en besluit dat « de door hem gegeven opzegging bijgevolg ongeldig is »;

Zulks terwijl de inbedrijf-neming door lasthebbers of ondergeschikten dient te worden beschouwd als rechtstreeks door de lastgever of meester zelf verricht, waaruit volgt, dat geen persoonlijke werkprestatie of

landbouwwerkzaamheden van de eigenaar zelf door de wet vereist worden;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt: dat aanlegger, die brouwer is en zich bezig houdt met het beheer van zijn tamelijk aanzienlijke goederen, de hoeve niet bewoont; dat de hoeve bewoond is door een pachter, die het effectieve werk doet; dat deze V. E. niet is pachter, maar bezoldigde ondergeschikte van aanlegger; dat aanlegger eigenaar is van het vee en van het materieel en alleen het risico van het bedrijf draagt;

Overwegende dat het bestreden vonnis daaruit afleidt, dat aanlegger de hoeve zelf niet in bedrijf genomen heeft in de zin der wet;

Dat deze beslissing steunt op de overweging, dat de bewoordingen «zelf in bedrijf nemen» niet een betekenis hebben van louter economische aard, die zou bestaan in het dragen van het risico van het bedrijf;

dat de vervanging van een pachter door een bezoldigde ondergeschikte in principe strijdig is met de evolutie van de wetgeving op de pacht, dat het begrip «zelf in bedrijf nemen» een effectieve bewerking is, gebeurd met de hulp van derden, maar met dien verstande, dat die hulp een effectief werk niet mag uitsluiten van hem, die beweert het bedrijf uit te oefenen;

Overwegende dat deze interpretatie der wet noch haar bewoordingen, noch in haar wordingsgeschiedenis enige steun vindt;

Overwegende dat de door de wet bedoelde inbedrijfneming niet enkel de inbedrijfneming beoogt, die daadwerkelijk door de eigenaar wordt verricht, maar insgelijks die, welke geschiedt voor de uitsluiten-de rekening van de eigenaar en op diens risico;

Dat uit de hierboven vermelde feitelijke gegevens volgt, dat zulks ter zake het geval was;

Dat, waar het vonnis er anders over beslist heeft, het in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen:

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweender tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven beslissende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

4e Vakantiekamer, 21 Augustus 1952.

Eerste-Voorzitter: M. Suetens.

Radsheren: MM. Coyette en Van Bunnan.

Advocaat: Mr Logelain.

1. Procedure. — Gebruik der talen. — Geschil nietig-verklaring.
2. Nationale Maatschappij der Waterleidingen.
3. Administratieve akten. — Kennisgeving.

Voor de rechtspleging voor de afdeling administratie welke uitspraak te doen heeft over een beroep tot nietigverklaring van een beslissing van de raad van beheer van de Nationale Maatschappij der Waterleidingen betreffende het personeel van deze maatschappij, wordt niet de taal van die beslissing ge-

bruikt, doch de taal waarin van die beslissing aan de diensthooften kennis gegeven is door de directeur-generaal, die bij de statuten belast is met de uitvoering der beslissingen van de raad van beheer.

Wanneer die kennisgeving in de twee talen heeft plaats gehad, is de processuele taal die van de aanvraag.

In dat geval is de Nationale Maatschappij der Waterleidingen gehouden haar memorie van antwoord in dezelfde taal te stellen.

De memorie van antwoord in de andere taal gesteld is nietig. De nietigheid wordt ambtshalve uitgesproken. Echter stuit de nietige akte de termijnen van verjaring en van rechtspleging.

Otzer t/ Nationale Maatschappij der Waterleidingen.

Gezien het verzoekschrift d.d. 3 Juli 1952!

Gelet op het bevel d.d. 8 Juli 1952, waarbij de termijnen bepaald voor het indienen van de memories en voor de kennisgeving van de datum der terechtzitting werden ingekort tot zeven dagen;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van de beslissing door de raad van beheer van de Nationale Maatschappij der Waterleidingen in zitting van 1 Juli 1952 getroffen, waardoor volgens het verzoekschrift «het aan alle agenten van gezegde maatschappij verboden wordt zich candidaat te stellen bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen d.d. 12 October 1952»;

Overwegende dat voornoemde beslissing, bij twee nota's, respectievelijk in het Frans en in het Nederlands gesteld, aan de diensthooften van het personeel der Nationale Maatschappij der Waterleidingen ter kennis werd gebracht door de directeur-generaal, welke belast is met de uitvoering der beslissingen van de raad van beheer; dat het verzoekschrift in de Nederlandse taal en de memorie van antwoord in de Franse taal gesteld is; dat de tegenpartij aan de wet van 28 Juni 1932 onderworpen is; dat, bij toepassing van artikel 8 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 betreffende het gebruik der talen in de Raad van State, de nietigheid van voormelde memorie van antwoord dient uitgesproken;

Overwegende dat er grond bestaat tot toepassing van artikel 91, eerste lid. van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State.

Besluit:

Artikel 1. — De memorie van antwoord is nietig.

Artikel 2. — De termijnen bepaald voor het indienen van de memorie van antwoord en van de memorie van wederantwoord, of voor de bevestiging van de memorie van wederantwoord d.d. 19 Juli 1952, worden van dertig tot twee dagen ingekort.

Artikel 3. — De zaak wordt vastgesteld op de terechtzitting van 28 Augustus 1952 van de IVe vakantiekamer te 9 ure 30.

Abonneert U op het Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 10 November 1951.

Voorzitter: M. Van Dijk.

Raadsheren: MM. Gaeremynck en Pecher.

Advocaat-generaal: M. de le Court.

Aansprakelijkheid. — Aansprakelijkheid van de Staat voor de schadelijke gevolgen van de slechte toestand van door hem onderhouden wegen. — Kapitalisering van aan rechthebbenden uit te keren jaarlijks bedrag. — Onmiddellijke uitbetaling van een kapitaal moet niet worden beschouwd als bevoordeling.

Wanneer de staat zich belast met de zorg voor de behoorlijke toestand der wegen, mag de gewone weggebruiker er op vertrouwen, dat die wegen ook in normale staat verkeren. Indien zulks niet het geval is, moet de Staat aansprakelijk worden gesteld voor de gevolgen zijner nalatigheid (in onderhavig geval de slechte staat van een leuning langs een water).

Kapitalisatie van het jaarlijks aan de rechthebbende uit te keren bedrag: het onmiddellijk uitbetalen van een kapitaal moet niet beschouwd worden als een bevoordeling van de gerechtigde, gezien de financiële wisselvalligheden, die het beheer van een uit roerende goederen bestaand vermogen tegenwoordig met zich medebrengt.

Belgische Staat t/ V. J.

Gezien in regelmatige vorm de uitgifte van een vonnis dd. 26 Februari 1951, gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen en de akte van hoger beroep in dato 6 April 1951;

Overwegende dat ter zake niet kan worden ontkend, dat het ongeval te wijten is aan de gebrekkige staat van de leuning, die door beroeper ter plaatse is opgesteld om bij de weggebruikers een schijn van veiligheid te doen ontstaan;

Dat immers door het strafrechtelijk onderzoek het bewijs is geleverd, dat de leuning op de plaats waar de drenkeling te water is gevallen sedert enige dagen stuk was en slechts nog vasthield met het rechtergedeelte en dat zelfs herstellingswerken aan de gang waren, dat de horizontale dwarsligger over een lengte van twee meter ontbrak;

Overwegende dat in deze omstandigheden de verantwoordelijkheid van beroeper niet kan ontkend worden;

Overwegende inderdaad dat, zodra de Staat zich belast met de zorg voor de behoorlijke staat der wegen, de gewone weggebruiker gerechtigd is te verwachten dat de toestand der wegen zich wezenlijk zo zal vertonen als het in de bedoeling lag van de Staat die gesteldheid aan te leggen, i.e. in haar normale toestand;

Overwegende dat zulks in onderhavig geval niet is geschied en derhalve beroeper dient aansprakelijk te worden gesteld voor de gevolgen van zijn nalatigheid de gehavende leuning in haar vroegere staat te herstellen;

Schade:

Overwegende dat niet ernstig kunnen betwist worden noch de ouderdom noch het jaarlijks nettoinkomen, noch de aftrek van 4,5 % op dit nettoinkomen voor persoonlijk onderhoud van het slachtoffer en dat die elementen door de eerste rechter wer-

den gestaafd met beweegredenen, die het Hof overneemt;

Overwegende dat men niet inzielt hoe de eerste rechter « ultra petita » zou gevonnist hebben met de intrestvoet voor kapitalisatie van 4,5 % toe te passen; dat in feite en rekening houdend met de huidige economische conjunctuur hoger vermelde intrestvoet dient te worden aanvaard;

Overwegende dat het onmiddellijk uitbetalen van een kapitaal niet dient aangezien te worden als een voordeel, wanneer men in acht neemt de financiële wisselvalligheden die heden ten dage gepaard gaan met het beheer van een uit roerende goederen bestaand vermogen;

Overwegende dat het vonnis a quo op zeer oordeelkundige wijze de schadeposten heeft geraamd wat betreft de vergoeding der materiële en morele schade, door V. J., weduwe C. in eigen naam gevorderd, en met even veel reden een schadevergoeding jure haereditatis aan dezelfde V. J. heeft geweigerd;

Overwegende dat het Hof insgelijks overneemt de beweegredenen, door de eerste rechter aangehaald om af te wijzen de eis tot vergoeding van materiële schade, door geïntimeerde V. gesteld als handelende in naam van haar dochter, die minderjarig was bij het inleiden van de huidige vordering;

Overwegende dat alzo wordt beslist aangaande de verscheidene punten van het incidenteel beroep van geïntimeerde, ter staving waarvan geen enkele doorslaande bewijsvoering werd beproefd;

Om deze Redenen,

en de niet strijdige beweegredenen van het bestreden vonnis;

Alle verdere besluiten verwerpende, gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, gehoord ter openbare terechtzitting in zijn eensluidend advies Jonkheer de le Court, Advocaat-generaal, ontvangt het hoofd- en incidenteel beroep, rechtdoende, verklaart de vordering van appellant ongegrond; bekrachtigt dienvolgens het vonnis a quo in al zijn bestanddelen; verwijst appellant in de kosten van het hoger beroep en geïntimeerde in die van het incidenteel beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer — 9 April 1952.

Voorzitter: M. Van Hoy.

Raadsheren: M.M. Van den Abeele en Morel de Westgaver.

Advocaat-Generaal: M. Bohyn.

Advocaten: Mrs Verschoore en Eeckhout.

Burgerlijke Rechtsvordering. — Herstel van materiële vergissing (bij berekening van het bedrag der schadevergoeding) in een in laatste aanleg gewezen uitspraak. — Geen miskenning van de kracht van gewijsde. — Niet toepasselijkheid van artikel 541 Rv. — De rechter vermag geen veroordeling uit te spreken tegen iemand die slechts in hoedanigheid van burgerlijke partij optreedt.

Zowel de correctionele als de burgerlijke rechter behoort de materiële vergissingen te herstellen, die voorkomen in de door hem in laatste aanleg gewezen uitspraken (in onderhavig geval ging het om een rekenfout in de berekening van de schadevergoeding, tot dewelke de voor de schade aansprakelijke persoon veroordeeld was). Door het herstel der mate-

riële vergissing miskent de rechter niet de kracht van gewijsde, daar hij niets anders doet dan bevestigen hetgeen hij werkelijk gewild heeft.

Tegen die rectificatie verzet zich niet artikel 541 Rv., daar het hier niet gaat om de herziening van een rekening tussen partijen, waarbij de wederzijdse baten en lasten worden opgesomd en nagezien om eindelijk de rekening af te sluiten, maar om het vaststellen door het Hof van het bedrag der schadevergoeding, tot betaling waarvan de aansprakelijke persoon moet worden veroordeeld wegens de door hem begane onrechtmatige daad.

De rechter vermag echter niet degene, die ingevolge voormelde vergissing te veel ontvangen heeft, te veroordelen om aan de schuldenaar het door deze teveel betaalde terug te betalen, daar de rechter geen veroordeling vermag uit te spreken tegen iemand, die slechts optreedt in de hoedanigheid van burgerlijke partij.

G. t/ Sj.

Bij arrest van het Hof van Beroep te Gent, 4e kamer, dd. 26 Juni 1951, geboekt te Gent op 25 Juli 1951, boek 233, blad 16, vak 12, ontvangen 9.671 frank, de ontvanger (get. Demeyer), 9 April 1952, werd ten aanzien der burgerlijke vordering, het beroepen vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Gent, dd. 26 Juni 1950, op hoger beroep der burgerlijke partij te niet gedaan en, opnieuw wijzend, bij evocatie werd S... veroordeeld om te betalen aan de burgerlijke partij G... Remy als schadevergoeding de $\frac{1}{2}$ van 5.887,50 + 86.688 + 10.000 + 100.000 + 50.000 + 497.102 frank, zijnde samen 749.677 $\times$ $\frac{1}{2}$ of 499.785 frank, met de vergoedende intresten op deze som van 3 April 1950 af en de gerechtelijke intresten van 26 Juni 1950 af, datum der burgerlijke partijstelling.

Verdachte werd in $\frac{1}{2}$ der kosten, gevallen aan de zijde der burgerlijke partij in beide aanleggen, verwezen, deze kosten op taxe.

Werd gezegd dat de aan de burgerlijke partij toegekende som invorderbaar zal zijn door middel van lijfswang, waarvan de duur wordt vastgesteld op twee maanden.

Werd verstaan dat de burgerlijke partij zelf $\frac{1}{2}$ van voormelde kosten zal te dragen hebben.

Bij rekwist, ingediend door Sjouwerman Joseph voornoemd aan de heer Voorzitter en Raadsheren van deze kamer op 28 Januari 1952, gaf verzoeker te kennen :

Dat requirant vervolgd werd door het openbaar ministerie op grond van artikel 420 W. v. S. en 36-4 van het Verkeersreglement.

Dat R. G..., loodgieter te Gent, zich voor de eerste rechter aanstelde als burgerlijke partij;

Dat na de veroordeling door de Boetstraffelijke Rechtbank te Gent, dd. 26 Juni 1950, alle partijen hoger beroep instelden;

Dat het vonnis van de eerste rechter op burgerlijk gebied een provisionele vergoeding toekende van 20.000 frank en voor het overige de heer Demonie benoemde als deskundige om de verschillende invaliditeiten van de burgerlijke partij na te gaan en te bepalen.

Dat in de loop van de maanden, die verliepen tussen het vonnis a quo en de oproeping voor het Hof, partijen in der minne het deskundig verslag lieten doorgaan met als gevolg, dat de burgerlijke partij ter zitting van 5 Juni 1951 een definitieve eis instelde, door haar beraamd op 1.172.151,50 frank, steunende op het minnelijk op tegenspraak uitgebrachte deskundig verslag en verdere gegevens;

Dat bij arrest n° 77.136 dd. 26 Juni 1951 van deze kamer beslist werd op burgerlijk gebied als volgt : (volgt de veroordeling zoals die hierboven reeds is vermeld).

Dat op grond van voormeld dispositief de uitvoering van het arrest vrijwillig geschiedde zoals naar gewoonte en verzoeker door bemiddeling van zijn verzekeringsmaatschappij 539.208 fr. betaalde op 18 Juli 1951 volgens afrekening van de burgerlijke partij, zijnde in hoofdsom 499.785 fr. plus 5.187,50 fr. moratoire intresten, plus 25.986,15 fr. gerechtelijke intresten, plus 10.100 fr. minuutrechten, plus 150 fr. beroeps- en zegelrecht;

Dat bij nadere ontleding van hierboven vermeld arrest verzoeker tot het ontegensprekelijk besluit moest komen, dat het arrest van 26 Juni 1951 een schrijffout inhoudt, die duidelijk is als men de motivering van het arrest nagaat;

Dat de schrijffout te vinden is in het berekenen van loonverlies met het oog op de vergoeding voor blijvende werkonbekwaamheid;

Dat het Hof het dagloon eerst bepaalt op 42 fr. $\times$ 8 of 336 fr., hetgeen juist voorkomt als berekening;

Dat verder het Hof het jaarlijks loon bepaalt op 336 fr. $\times$ 300 dagen of 108.000 fr., hetgeen de schrijffout inhoudt;

Dat inderdaad 336 $\times$ 300 is 100.800 fr. en het cijfer 8 bij vergissing van de honderdtallen naar de duizendtallen verplaatst werd;

Aangezien die schrijffout ten gevolge heeft dat de berekening van de blijvende invaliditeit foutief wordt en zou dienen hersteld te worden als volgt : 100.800 $\times$ 18.411 : 4 of 463.962 fr. 40 centiemen, in plaats van 497.102,40 fr., d.w.z. een principieel verschil van 33.130 fr.;

Aangezien het dispositief van bedoeld arrest zou dienen te worden bij wijze van rectificatie : 5.887,50; 86.688; 10.000; 100.000; 50.000; 463.962 fr., zijnde samen 716.537,50 $\times$ $\frac{1}{2}$ of 477.692 fr.;

Aangezien die rectificatie des te meer geboden is, daar gedaagde, die als burgerlijke partij optrad en de fondsen heeft ontvangen, berekend volgens het arrest van 26 Juni 1951, weigert het bij missing ontvangen terug te betalen;

Dat het te veel ontvangene als volgt kan uitgerekend worden :

In hoofdsom : verschil tussen 499.785 en 477.692 of 22.093 fr., met de moratoire intresten sedert 3 April 1950 en de gerechtelijke intresten vanaf 26 Juni 1950 tot aan de betaling of 1.284 fr. intresten, samen 23.377 fr.;

Redenen waarom requestant zich tot Ued. wendt met eerbiedig verzoek voormeld arrest dd. 26 Juni 1951 te verbeteren en te zeggen dat S... veroordeeld wordt om te betalen aan de burgerlijke partij G... Remy bij wijze van schadevergoeding de $\frac{1}{2}$ van 5.887,50 + 86.688 + 10.000 + 100.000 + 50.000 + 463.962 fr., zijnde samen 716.537,50 $\times$ $\frac{1}{2}$ of 477.692 fr.;

Te zeggen dat de burgerlijke partij verplicht is het te veel geïnde volgens de gewezen veroordeling terug te geven met de gerechtelijke intresten sedert de op 18 Juli 1951 gedane betaling;

Kosten ten laste van G..., die de huidige procedure noodzakelijk heeft gemaakt.

Gent, de 27 Januari 1952 (get.) Cruyt voor requestant.

Bij exploot van deurwaander Roger Vanderhaeghen, te Gent, op 28 Januari 1952 werd aan G... sommatie gedaan om de te veel betaalde som van 23.377 fr. terug te betalen en dagvaarding gedaan aan voormelde G... en aan de heer Procureur-Generaal om te verschijnen voor de vierde kamer van dit Hof op 13 Februari 1952,

om gedaagde G... te horen veroordelen tot teruggave van de te veel betaalde 23.377 fr. met de gerechtelijke intresten van af 18 Juli 1951 en de kosten van huidige procedure;

Gemeld exploot geboekt te Gent op 29 Januari 1952, boek 217, bl. 20 v. 9, ontvangen 40 frank, de ontvanger (get.) onleesbaar.

Gezien het rekwest van S..., dd. 28 Januari 1952, strekkende tot de verbetering van het arrest dezer kamer, dd. 26 Juni 1951, onder n° 77.136;

Overwegend dat de burgerlijke partij G... regelmatig gedagvaard werd;

Overwegend dat bij bovengemeld arrest verzoeker verwezen werd tot de betaling aan de burgerlijke partij G... bij wijze van schadevergoeding van $\frac{1}{2}$ van de som, groot 749.677,50 fr., zijnde 499.785 fr., met de vergoedende intresten op deze som van 13 April 1950 af en de gerechtelijke intresten van 26 Juni 1950 af, datum van de stelling van burgerlijke partij, en daarenboven tot de $\frac{1}{2}$ der kosten, gevallen aan de zijde van de burgerlijke partij in beide aanleggen;

Overwegend dat voor de berekening van het loonverlies het Hof als basis nam een dagloon van 336 fr., hetwelk, vermenigvuldigd door 300 werkdagen, een jaarlijks inkomen van 100.800 fr. uitmaakt;

Overwegend dat inderdaad, als aangestipt door verzoeker, bij vergissing, het cijfer 8 van de honderdtallen op de duizendtallen geplaatst werd met dit gevolg, dat het jaarlijks inkomen gesteld werd op 108.000 fr., zodat na berekening het bedrag der schadevergoeding, welke aan de burgerlijke partij moest uitgekeerd worden noodzakelijk foutief uitkomt en werkelijk zou dienen verminderd tot $(100.800 \times 18,41124)$ of 463.962,40 fr., in plaats van 497.102,40 fr.;

Overwegende dat het in het beschikkend gedeelte van het arrest opgegeven totaal ook onjuist is en de berekening zou moeten gewijzigd worden als volgt: 5887,50 plus 86.688 plus 10.000 plus 100.000 plus 50.000 plus 463.962,40, samen 716.537,90, waarvan de $\frac{1}{2}$ de som uitmaken van 477.692 fr.;

Overwegend dat het hier klaarblijkelijk gaat om een loutere materiële vergissing, waarvan de verbetering door verzoeker wordt aangevraagd;

Overwegend dat het niet wordt betwist, dat de correctionele zowel als de burgerlijke rechtsmachten behoren de materiële vergissingen, voorkomende in een door hen in laatste aanleg verleende beslissing te herstellen; dat zij, zodoende, niet de kracht van gewijsde miskennen, vermits zij niets anders doen dan bevestigen hetgeen zij werkelijk hebben gewild (Rép. Prat. V° Jug. et Arrêts, n°s 558 en volg.);

Overwegend dat de burgerlijke partij G... ten onrechte beweert, dat het beschikkend deel van het arrest van 26 Juni 1951 geen schrijffout inhoudt en noch duister noch dubbelzinnig is;

Overwegend immers dat gedaagde geen onderscheid maakt tussen een interpretatie en rectificatie; dat er in casu geen spraak van is het arrest te interpreteren, daar het noch duister is noch dubbelzinnig is, maar wel een materiële fout te herstellen, hetgeen door het ingeroepen arrest van verbreking niet verboden wordt;

Overwegend dat het arrest van 26 Juni 1951 in zijn geheel dient te worden genomen en het beschikkend deel ervan in het licht gesteld van de beweegredenen; dat deze laatste de in casu door het Hof aangenomen basis duidelijk aangeven ter berekening van het loon; dat, aangezien deze basis foutief werd overgenomen, het in de eindbeslissing bekomen totaal bedrag der schadevergoeding eveneens niet strookt met de wil van het Hof;

Overwegend dat verdachte zonder meer grond artikel 541 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering inroept, dat de herziening van rekeningen verbiedt;

Overwegend immers dat het hier niet geldt de herziening van een rekening tussen partijen, waarbij de wederzijdse baten en lasten worden opgesomd en nagezien om eindelijk de rekening af te sluiten, maar wel het vaststellen door het Hof van het bedrag der schadevergoeding welke als gevolg van een veroordeling wegens een misdrijf, door verdachte zal moeten betaald worden;

Overwegend daarentegen, dat gedaagde gelijk heeft, wanneer hij zich verzet tegen de vordering van verdachte waar deze strekt tot teruggave;

Overwegend inderdaad dat, buiten de verwijzing in de kosten van de burgerlijke partij, wier eis afgewezen wordt, de rechtbanken en Hoven geen veroordeling vermogen uit te spreken ten laste van iemand die enkel in de hoedanigheid optreedt van burgerlijke partij;

Overwegend dat derhalve het Hof zich beperken moet tot het herstellen van de materiële onjuistheid welke in zijn arrest van 26 Juni 1951 wordt aangestipt;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935, door de heer Voorzitter aangeduid, alle verdere en strijdige conclusies van de hand wijzende als ongegrond;

Het Hof, uitspraak doende op tegenspraak; Zegt voor recht dat het arrest van 26 Juni 1951 in de zaak S... Jozef, waarin gedaagde G... opgetreden is als burgerlijke partij, in die zin moet worden verstaan dat verdachte aan G... moet betalen bij wijze van schadevergoeding : de $\frac{1}{2}$ van 716.537,90 fr., d.i. 477.692 fr., met de vergoedende intresten op deze som van 3 April 1950 af en de gerechtelijke intresten van 26 Juni 1950 af dag der stelling als burgerlijke partij;

Verklaart zich onbevoegd om uitspraak te doen over het overige van het gevorderde;

legt de kosten van de huidige procedure ten laste van ...

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

22 Maart 1951

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Kerckhove en Dhahens.

Advocaten : Mrs De Gryse en Beele.

Bezit. — Bezit van roerende zaken. — Om beroep te kunnen doen op de artt. 2279 en 2280 B.W. moet de bezitter te goeder trouw zijn. — Diens zware fout staat gelijk met kwade trouw. — Betekenis van de woorden « een koopman die dergelijke zaken verkoopt » in art. 2280 B.W. — Begrip « koopman ».

Voor de toepasselijkheid van artikel 2279 B.W. is juridisch bezit zonder gebreken en te goeder trouw vereist.

De bij artikel 2280 B.W. bedoelde uitzondering op het beginsel van artikel 2279 B.W. werd opgenomen ter bescherming van het handelsverkeer. Het recht op terugbetaling van de door hem betaalde koopprijs komt alleen toe aan de derde bezitter te goeder trouw, d.w.z. aan hem, die redelijkerwijze mocht menen, dat degene van wie hij de zaak verkregen heeft, de rechtmatige eigenaar daarvan was. Met de kwade trouw moet de zware fout worden gelijk-

gesteld, daar zulke fout van aard is het vertrouwen te ondermijnen, dat de handelsbetrekkingen behoort te beheersen.

De derde bezitter, die bij de koop niet de minste voorzorg genomen heeft, wat betreft de indentiteit en de reputatie van de verkoper en de oorsprong van de te koop aangeboden zaak, kan niet beschouwd worden als zijnde te goeder trouw.

Met de uitdrukking « een koopman, die dergelijke zaken verkoopt » heeft de wetgever bedoelt iemand die er zijn gewoon beroep van maakt dergelijke zaken te verkopen. Een garagehouder, die slechts bij uitzondering tweedehandswagens verkoopt, valt niet daaronder.

Niet is voldoende de subjectieve overtuiging van de koper dat de verkoper in dergelijke zaken gewoonlijk handel drijft, vereist is, dat deze werkelijk deze hoedanigheid bezit.

De verkoop van waren is op zichzelf geen handelszaak doch alleen het kopen van waren om deze weder te verkopen of om het gebruik daarvan te verhuren (artikel 2 wet van 15 December 1872); hij, die slechts herhaaldelijk verkoopt is niet koopman.

N.B. Patrons réunis t/ Danneels.

Overwegende dat de eis strekt tot de teruggave aan eiseres van een autorijtuig « Chevrolet » binnenstuur, raam 2 D.J.K. 2270, motor n° D.A.M. 61938, bouwjaar 1936, 6 cyl., boring 89, slag 95, op 12 April 1948 gestolen van de heer Nisot, door eiseres verzekerd tegen diefstal, en tengevolge de ontvreemding door eiseres vergoed, af te geven in de staat waarin het zich bevond op het ogenblik van de aankoop, en tot de betaling van een gebruiksvergoeding van 150 fr. per dag vanaf de dag van de aankoop tot op de dag der werkelijke teruggave en bij gemis tot de betaling van 89.000 fr., som door eiseres aan haar verzekerde Nisot betaald als vergoeding;

1° In feite:

Overwegende dat op 19 December 1946 eiseres de heer Nisot Fernand, werktuigkundige te Brussel, 13, de Brederodestraat, bij polis n° 44605 in vervanging van polis 29974 verzekerde in zijn hoedanigheid van eigenaar van een autovoertuig Chevrolet binnenstuur, constructiejaar 1947, n° van het raam D.J.K. 2770, n° motor D.A.M. 61938, 6 cylindere, boring 89, slag 95, n° der regeringsplaat 544593, aangaande de burgerlijke verantwoordelijkheid voor een onbepaald bedrag, schade aan derden veroorzaakt door brand: 500.000 frank, brand ten bedrage van 110.000 frank, diefstal voor een bedrag van 110.000 frank, tegen de totale jaarlijkse premie van 5.580 frank;

Dat krachtens artikel 4 van hoofdstuk C, houdende de bijzondere voorwaarden betreffende diefstal, bedongen werd dat in geval van ontvreemding door diefstal, verzekeraarster binnen de 30 dagen na de verklaring de waarde van het rijtuig moest betalen tijdens het verwezenlijken van het risico;

Overwegende dat op 12 April 1948 het rijtuig gestolen werd in de Baron Horastraat te Brussel;

Overwegende dat tengevolge van deze diefstal eiseres aan verzekerde Nisot op 15 Mei 1948 een som betaalde van 89.000 frank, zijnde de waarde van de wagen;

Overwegende dat de gestolen auto teruggevonden werd; dat daarvan verwittigd door politiecommissaris Jacobs op 18 Juni 1948, de verzekerde op 21 Juni aan eiseres liet weten dat hij niet wenste de auto terug te nemen en deze aan eiseres overliet;

Overwegende dat de gestolen auto op 15 Mei 1948

teruggevonden werd in het bezit van Danneels, verweerder;

Dat deze op 15 Mei 1948 verklaarde dat hij in de loop van April 1948, omstreeks het midden van de maand door toedoen van Bossuyt, garagehouder te Zwevegem, de personenwagen gekocht had van Oosterbosch Gerard, uit Ukkel;

Dat deze wagen bij hem geleverd werd « tehuis », tegen comptante betaling en factuur;

Overwegende dat verweerder bij zijn verhoor op 10 Juni 1948 een andere uitleg gaf dan de eerste keer, wat betreft de oorsprong van het voertuig; dat hij eerst verklaard had dat volgens Oosterbosch de auto zou zijn aangekocht in September 1947 door de maatschappij « Côte d'Or », en daarna, dat de auto zou zijn gekocht van personen, die na betaling van een afkorting op een bestelde auto, niet in staat waren het saldo te betalen;

Overwegende dat verweerder ook is moeten terugkomen op zijn eerste verklaring en heeft moeten bekennen dat hij 110.000 frank had betaald en niet 70.000 frank, zoals vermeld op de factuur;

Overwegende dat verweerder Danneels bij vonnis van de Correctionele Rechtbank te Brussel verwezen werd tot twee boeten, respectievelijk van 100 en 1000 frank, wegens valsheid in geschriften met bedrieglijk opzet en wegens inbreuk met het opzet het beheer van Financien te bedriegen op de wetten op het zegelrecht;

2° In rechte:

Overwegende dat eiseres handelt als gesubrogeerd in de rechten van de heer Nisot, ingevolge artikel 22 wet 11 Juni 1874;

Overwegende dat verweerder tegenwerpt dat hij de gestolen auto kocht van een koopman, die dergelijke zaken verkoopt, en dat hij dus krachtens artikel 2280 B.W. de auto Chevrolet enkel behoeft terug te geven tegen betaling van de prijs, die hij hem gekost heeft;

Overwegende dat krachtens artikel 2279 B.W. voor roerende goederen het bezit als titel geldt;

Dat niettemin hij, wien een zaak onttolen werd, deze gedurende drie jaar, te rekenen vanaf de dag van de diefstal, terug vorderen mag van hem in wiens handen hij ze aantreft;

Overwegende echter dat krachtens artikel 2280 B.W. de oorspronkelijke eigenaar de teruggave van de gestolen zaak niet kan vorderen, tenzij tegen terugbetaling van de door tegenwoordige bezitter betaalde koopprijs, indien deze de gestolen zaak gekocht heeft van een koopman, die dergelijke zaken verkoopt;

Overwegende dat verweerder zich op deze bepaling beroept en beweert dat zijn verkoper, Oosterbosch, een koopman was in gelijksoortige zaken, zoals bedoeld in artikel 2280 B.W.;

Overwegende dat de toepassing van artikel 2279 B.W. bij hem die het inroept, het juridisch bezit zonder gebreken en te goeder trouw vereist (De Page, dr. civ., T. V, blz. 910; Planiol, dr. civ., T. I, blz. 798; Josserand, dr. civ., T. I, blz. 899; Colin et Capitant, dr. civ., T. I, blz. 914 en 948);

Overwegende dat de regel in de wetgeving opgenomen werd met het oog op de handhaving der openbare orde door het beletten van menig verschil, dat ingevolge onzekerheid van de eigdomstitel der roerende goederen zou kunnen ontstaan (Locré, dr. civ., T. VIII, blz. 555, n° 44), alsook met het oog op de veiligheid van de handel, daar lichamelijke roerende goederen door de handel voortdurend in omloop worden gebracht (De Page, dr. civ., T. V, blz. 898; Josserand, dr. civ., T. I, blz. 896; Colin et Capitant, dr. civ., T. I, blz. 946; Kluyskens, burgerl. recht, T. V, zakenrecht, blz. 67; Liefsting, algem. beginselen van het bezitsrecht, blz. 484 en volg.);

Overwegende dat aan deze regel van artikel 2279 B.W. echter een beperking werd gebracht door artikel 2280 B.W., in geval van diefstal of verlies, daar in dit geval de buitenbezitsstelling van de eigenaar gebeurd is tegen zijn wil in, zodat het recht om de zaak in handen van een derde verkrijger te revindiceren hem behouden wordt (De Page, dr. civ., T. V, blz. 900, 931; Kluyskens, burger. recht, T. V, zakenrecht, blz. 74);

Overwegende dat hier ook nog een onderscheid moet worden gemaakt, daar de teruggave zal geschieden zonder of tegen terugbetaling aan de derde verkrijger van de door hem betaalde prijs, naargelang de gestolen of verloren zaak door de tegenwoordige bezitter gekocht werd op een jaarmarkt of op een andere markt of op een openbare veiling of van een koopman, die dergelijke zaken verkoopt;

Dat deze uitzondering in de wet werd opgenomen om de gezonde en te goeder trouw gedreven handel te beschutten en geboden werd door de noodwendigheden van het handelsverkeer (exposé des motifs door Bigot de Préameneu aan de Raad van State, zitting van 17 ventôse jaar XII; Locré, dr. civ., T. VIII, blz. 356, n° 45; rede van Goupil-Prefeln in de zitting van het Wetgevend Corps op 24 ventôse jaar XII; Locré, dr. civ., T. VIII, blz. 361, n° 15);

Overwegende dat het recht op terugbetaling alleen toekomt — zoals het trouwens ook het geval is bij toepassing van artikel 2279, lid 1 en 2 — aan de bezitter te goeder trouw;

Overwegende dat ter zake door goede trouw het geloof moet worden verstaan, dat de « tradens » de rechtmatige eigenaar is der te koop aangeboden zaak, zodat een omstandigheid, waaruit twijfel dienaangaande moest rijzen, de goede trouw uitsluit (De Page, dr. civ., T. IV, blz. 920 en 921, bl. 928; Josserand, dr. civ., T. I, blz. 900, 907; Demeur, vente d'autom. volées et droit de revendications, bull. Ass. 1935, blz. 637; idem 1929, blz. 567; Verbr., 3 Juni 1915, Pas. 1915-'16, I, blz. 300; Verbr., 12 November 1925, Pas. 1926, I, blz. 57);

Overwegende dat nu het doel van artikel 2280 B.W. is de bescherming van de normale en rechtmatige handel, de zware fout met de kwade trouw moet worden gelijkgesteld, daar juist zulke fout van aard is het vertrouwen te ondermijnen, dat de handelsbetrekkingen behoort te beheersen;

Dat de derde bezitter, die bij zulke aankoop geen de minste voorzorg genomen heeft wat betreft de identiteit van de verkoper, zijn faam en reputatie en de oorsprong van de gekochte zaak, niet kan aangezien worden als zijnde te goeder trouw (Rechtb. Brussel, 26 Juni 1934, Bull. Ass. 1935, blz. 647; R. P. D. B., 4 December 1933; Beroep Brussel, 24 Maart 1934, Bull. Ass. 1935, bl. 645; Handelsrechtb. Antwerpen, T. Ig, v° possession, blz. 564, n° 398 en vlg.; Beroep 14 Juni 1893, Pas. 1894, II, blz. 76);

Overwegende dat de rechter over de feiten met inachtneming van de omstandigheden op in cassatie onaantastbare wijze over de aanwezigheid of het gemis van goede trouw oordeelt (De Page, dr. civ., T. IV, blz. 921, blz. 938; R. P. D. B., T. IX, v° Possession, blz. 564; Verbr. Fr., 25 Maart 1901, Sirey 1901, blz. 305);

Overwegende dat de wetgever door de uitdrukking « een koopman die dergelijke zaken verkoopt » diegene bedoelt, wiens gewoon beroep het is hoofdzakelijk soortgelijke zaken te verkopen (De Page, dr. civ., T. IV, blz. 939; Kluyskens, burgerl. recht, T. V, zakenrecht blz. 77);

Dat de garagehouder, die maar bij uitzondering tweedehandsauto's verkoopt, niet valt onder de om-

schrijving der wettelijke bepaling (R. P. D. B., T. IX, v° Possession, blz. 568, n° 444; Brussel, 1 Juni 1927, J. T. 1927, blz. 511; Handelsrechtb. Brussel, 16 Juni 1932, Jur. Comm. Bruxelles, octobre 1932, blz. 333);

Overwegende dat de overtuiging van de derde-bezitter deze zaak van een koopman in dergelijke zaken te hebben gekocht, zonder belang is, indien in werkelijkheid en objectief verkoper dezer hoedanigheid niet bezat (Handelsrechtb. Antwerpen, 26 Juni 1934, P. A. 1934, blz. 322; Mourmant, L'Art. 2280 C.C. et les possesseurs successifs du meuble perdu ou volé, blz. 30 en vlg.);

Overwegende dat de verkoop van een gestolen zaak geen handelsdaad is, daar krachtens artikel 2 wet 15 December 1872, de handelsdaad de verkoop of verhuur is als gevolg van een koop met het oog op zodanige verkoop of verhuur en dus aan diegenen, die herhaaldelijk zulke daden uitoefenen, de hoedanigheid van koopman niet verlenen kan;

Overwegende dat verweerder zeker onvoorzichtig geweest is;

Overwegende inderdaad dat hij zijn verkoper, Oosterbosch, niet kende en dat hij geen de minste inlichting nopens zijn hoedanigheid van koopman, faam en zedelijkheid genomen heeft;

Dat hij ook geen ernstige inlichtingen genomen heeft nopens de herkomst van het aangeboden rijtuig, daar hij tijdens het onderzoek minstens twee uiteenlopende, zonet tegenstrijdige uitleggingen gegeven heeft;

Overwegende dat hij alleenlijk met Oosterbosch contracteerde wegens het vertrouwen, dat hij had in Bossuyt, garagehouder te Zwevegem, die hij kende en die hem Oosterbosch had voorgesteld;

Overwegende dat Bossuyt hem bekend stond als een ernstig en gewetensvol handelaar, die hem reeds de aankoop van bepaalde tweedehandsauto's had afgeraden;

Dat de onvoorzichtigheid van verweerder dus niet kan aangezien worden als een zodanige zware fout, dat zij met de kwade trouw kan worden gelijkgesteld;

Overwegende dat verweerder, om te bewijzen dat Oosterbosch algemeen bekend stond als handelaar in tweedehandsauto's op het ogenblik van de aankoop van de Chevroletwagen aanvoert, dat Oosterbosch, zijn verkoper, ingeschreven stond in het Handelsregister; dat hij publiciteit liet inlassen in « Le Soir » en « La dernière Heure », dat hij tweedehandsauto's verkocht heeft aan diverse personen, dat hij te koop aangeboden wagens ten toon stelde in een garage;

Overwegende dat geen enkel dezer feiten, op zich zelf genomen, afdoende is om te bewijzen, dat objectief Oosterbosch als gewoon beroep had hoofdzakelijk tweedehandsauto's te verkopen en als zodanig algemeen bekend stond;

Overwegende inderdaad dat de inschrijving in het Handelsregister gebeurt op initiatief en volgens gegevens van de verzoeker; dat daarbij verweerder zelf bekend dat hij het bewijs dezer inschrijving niet leveren kan;

Overwegende dat eenieder in « Le Soir » en « La Dernière Heure » of gelijk welke andere krant, publiciteit kan laten inlassen, zonder dat daardoor de objectieve werkelijkheid van hetgeen in de aankondiging staat bewezen zij;

Overwegende dat, moest bewezen zijn dat Oosterbosch zekere tweedehandsauto's zou hebben verkocht, daaruit niet zou blijken dat hij tweedehandsauto's aankocht met het oog op de voortverkoop en van deze bedrijvigheid zijn gewoon beroep gemaakt had;

Dat enerzijds enige losse verhandelingen de hoedanigheid van handelaar niet verlenen en anderzijds

deze hoedanigheid niet verworven wordt door de verkoop van gestolen roerende goederen;

Overwegende dat het feit dat Oosterbosch soms hier en daar in een garage een auto tentoonde veeleer tegen het stelsel van verweerder bewijst, daar hieruit klaarblijkelijk spruit dat Oosterbosch noch bergplaats, noch handelshuis bezat, zelfs niet in huur;

Overwegende dat verweerder aanbod doet deze feiten en alle andere, waaruit zou blijken dat Oosterbosch handelaar was in soortgelijke zaken, door getuigen te bewijzen;

Dat de Rechtbank vermag de aangeboden feiten aan te vullen of het bewijs op te leggen van die, welke zij als afdoende en ter zake dienend mocht oordelen (artikel 254 Rv.);

Overwegende dat, in aanmerking nemende dat Oosterbosch en zijn medeplichtigen een bende vormden, gespecialiseerd in het stelen van autowagens en die meest de wagens stalen na bestelling, moet bezworen worden dat Oosterbosch hoofdzakelijk een normale handel dreef in tweedehandsauto's, zodat de verkoop van gestolen auto's maar bijkomstig was;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende;

verklaart de eis ontvankelijk en, vooraleer ten gronde te beslissen :

Laat aan verweerder toe door alle rechtsmiddelen, getuigenissen inbegrepen, te bewijzen :

1° dat Oosterbosch, zijn verkoper, begin 1948 ingeschreven was in het Handelsregister te Brussel als handelaar in tweedehandsauto's, met vermelding van de datum der inschrijving;

2° dat Oosterbosch in de publiciteit van « Le Soir », « La Dernière Heure » of andere bladen in het begin van 1948 en vroeger zich publiek uitgaf als handelaar in tweedehandsauto's;

3° dat Oosterbosch begin 1948 of vroeger regelmatig tweedehandsauto's verkocht, welke niet voortkwamen van diefstal;

4° dat Oosterbosch in 1948 en sedert lange jaren daarvoor, hoofdzakelijk tweedehandsauto's kocht met het oog op de verkoop ervan, zodanig dat dit zijn gewoon beroep was en dat hij als zulkdanig openbaar bekend stond;

Laat aan eiseres het tegenbewijs toe door dezelfde middelen; (enz.).

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

7 Juli 1952.

Voorzitter : M. Catfolis.

Rechters : MM. Meulemans en Deviaene.

O. M. : M. Jespers.

Advocaten : Mrs. Vandenbergh en Craninx.

1. Betrekkelijke bevoegdheid (in burgerlijke zaken). —

De gevangenis, waarin een gestrafte is opgesloten, is niet zijn woonplaats in burgerrechtelijke zin en kan dus niet de betrekkelijke bevoegdheid van de rechter bepalen in een tegen de veroordeelde ingesteld geding tot echtscheiding.

2. Woonplaats. — Een gevangenis beantwoordt niet aan de door de burgerrechtelijke woonplaats gestelde criteria.

1. De gevangenis, waarin een veroordeelde is opgesloten, is niet diens woonplaats in burgerrechtelijke zin en kan dus niet de betrekkelijke bevoegdheid van de

rechter bepalen in een tegen de veroordeelde gericht geding tot echtscheiding. Daar de gedaagde zich in het begin van de contentieuze phase van het geding op de onbevoegdheid van de rechter heeft beroepen, moet deze zich onbevoegd verklaren.

2. Door het woord « hoofdverblijf » moet worden verstaan de plaats, waar een persoon woont, het centrum van zijn bedrijf, vermogens- en gezinsaangelegenheden heeft, althans de plaats, waar hij naar zijn uitgedrukte of vermoede wil de belangrijkste van deze elementen heeft verenigd. De vermeldingen van de bevolkingsregisters dienaangaande leveren geen wettelijk bewijs, doch ten hoogste een aanwijzing. Een gevangenis beantwoordt niet aan de voor de burgerrechtelijke woonplaats gestelde criteria, zij wordt immers door de gestrafte niet gekozen om aldaar zijn familiale, vermogens-, beroeps- of andere belangen te vestigen.

Peeters t/ Driesen.

Overwegende dat de hoofdeis, ingeleid bij geboekt dagvaardingsexploot, de dato 11 Januari 1952 van Deurwaarder Ph. Ringelé, te Leuven, er toe strekt de echtscheiding wegens bepaalde oorzaken en op grond van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek tussen partijen te doen aannemen ten verzoeken van aanlegster en tegen verweerder;

Overwegende dat de voorafgaande procedure overeenkomstig de door de wet gestelde vereisten doorgevoerd werd;

Overwegende dat verweerder bij besluiten een wedereis heeft ingesteld ten einde op grond der artikelen 229 en 231 van het Burgerlijk Wetboek de echtscheiding te doen aannemen te zijnen verzoeken en tegen verweerder de wedereis;

Overwegende dat verweerder op de hoofdeis de exceptie van onbevoegdheid « ratione loci » van de Rechtbank heeft opgeworpen;

Overwegende dat uit de voorgelegde stukken blijkt, dat verweerder op de dag, waarop het verzoekschrift in echtscheiding aan de voorzitter van de Rechtbank werd ingediend, zijnde op 26 Juni 1951, reeds ingeschreven was in de bevolkingsregisters der stad Leuven op het adres der Centrale Gevangenis aldaar, Geldenaakse Vest nr 62, als komende van Houthalen, Nieuwe Kempenstraat nr 14; dat hij er verblijft als gedetineerde ingevolge een veroordeling tot 15 jaar dwangarbeid, opgelegd bij vonnis de dato 18 December 1947 van de Krijgsraad te Hasselt;

Overwegende nochtans dat de burgerrechtelijke woonplaats van een persoon die is, welke hij vrijwillig kiest en waar hij tevens zijn hoofdverblijf heeft;

Overwegende dat onder het woord « hoofdverblijf » dient te worden verstaan de plaats, waar een persoon zijn woning, het centrum van zijn bedrijf, zijn vermogens- of gezinslasten heeft of althans de plaats, waar hij de belangrijkste van deze elementen heeft verenigd naar zijn uitgedrukte of vermoede wil; (of o.m. De Page, T.I nr 315; Luik 19 Mei 1926 in Pas. 1927-II-45 en Brussel 7 November 1943 in Pas. 1905-III-20);

Overwegende dat de vermeldingen van de bevolkingsregisters dienaangaande niet het minste wettelijk bewijs kunnen leveren, doch ten hoogste als een aanwijzing kunnen gelden (of; geciteerde literatuur);

Overwegende dat een penitentiaire inrichting klaarblijkelijk niet beantwoordt aan de voor de burgerrechtelijke woonplaats gestelde criteria; dat dergelijke inrichting immers noch vrijwillig kan worden gekozen noch dienstig wezen kan om er zijn familiale, vermogens-, beroeps- of andere belangen te vestigen (of :

De Page, T.I nr 315 in fine en Case., 11 Juli 1907 in Pas-I-327);

Overwegende dat er derhalve geen elementen aanwezig zijn om deze Rechtbank « ratione loci » bevoegd te achten;

Overwegende dat deze exceptie voor alle andere opgeworpen werd bij de eerste verschijning ter zitting en dus « in limine » van de contentieuze faze van de procedure; dat ze derhalve onbevoegd « ratione loci » is (of : De Page, nr 885; Les Nouvelles V° Divorce nrs 490 en 495; Braas Pr. Civ. nr 751);

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Rechtdoende in eerste aanleg en op tegenspraak, alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende als zijnde ongegrond;

Gehoord de Heer Lode Jaspers, Substituut-procureur des Konings in zijn eensluidend advies, uitgebracht in de Nederlandse taal ter zitting van 30 Mei 1952;

Ontvangt de exceptie en verklaart ze gegrond; verklaart zich derhalve onbevoegd « ratione loci » om kennis te nemen van de hoofd- en wedereis.

Verwijst aanlegster in de hoofdeis in de kosten.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 19 Juni 1952.

Vrederechter : M. Jans.

Advocaten : Mrs. E. Ooms, R. Victor, A. Van den Bossche, Sand en Van Caillie.

Scheiding van tafel en bed en mede-eigendom. — Toepasselijkheid van artikel 577 bis B.W. op het beheer van de goederen van de gemeenschap vóór de vereffening. — Door de man aangegane huurovereenkomsten werken niet tegenover de vrouw of kopers bij openbare veiling.

Het beheer van de goederen, die na scheiding van tafel en bed en mitsdien van de gemeenschap van goederen, doch voor de vereffening daarvan, onverdeelde mede-eigendom zijn geworden van de echtgenoten, wordt beheerst door art. 577 bis B.W.

Krachtens art. 577 B.W. kan een der mede-eigenaren slechts daden van bewaring en van voorlopig beheer verrichten; voor de geldigheid van alle andere daden van beheer of van beschikking is de medewerking van alle mede-eigenaren vereist.

Het aangaan of de opzegging van een huurovereenkomst zijn daden van beheer, doch niet van voorlopig beheer, zodat zij slechts door alle mede-eigenaren gezamenlijk kunnen geschieden.

Het vonnis van scheiding van tafel en bed werkt ten aanzien van derden, zodra de bij de wet vereiste publicaties zijn gedaan.

Op grond van het boven overwogene zijn in onderhavig geval door de man aangegane huurovereenkomsten zonder werking tegen de vrouw en tegen eventuele kopers van het betrokken huis bij openbare veiling, behalve tegenover de man zelf.

Firoel t/ Van Ostade, Verbist en Lemkowicz.

Aangezien de eis er toe strekt verweerders te horen zeggen in rechte dat de huurovereenkomsten, tussen verweerders gesloten betreffende het eigendom, gelegen te Antwerpen aan de Carnotstraat nr. 104 of een gedeelte er van, geen werking hebben of zullen hebben

tegenover aanlegster en de personen — eerste verweerder uitgezonderd — die bij de openbare verkoping van het eigendom dit zullen aankopen; verweerders zich hoofdelijk onderverdeeld, ieder voor het geheel, de ene bij gebreke van de andere te horen veroordelen in de kosten; het te wijzen vonnis, behoudens wat de kosten betreft, uitvoerbaar te horen verklaren, niet-teenstaande alle voorziening en zonder borgstelling;

Overwegende dat aanlegster en eerste verweerder, ingevolge arrest van het Hof van Beroep te Brussel de dato 12 Juli 1947 van tafel en bed gescheiden zijn en dientengevolge ook gescheiden van goederen;

Overwegende dat de gemeenschap, welke tussen hen bestaan heeft, nog niet vereffend is; dat aanlegster en eerste verweerder derhalve nog steeds in onverdeeldheid zijn;

Overwegende dat tot de onverdeeldheid behoort een eigendom, gelegen te Antwerpen, Carnotstraat nr. 104;

Overwegende dat bij overeenkomst de dato 25 Mei 1945 de benedenverdieping van dat eigendom door eerste verweerder verhuurd werd voor een termijn van 3 jaar, aanvang nemende op dezelfde datum en tegen een jaarlijkse huurprijs van 36.000 fr. aan tweede verweerder;

Overwegende dat bij overeenkomst tussen dezelfde partijen de dato 1 Juni 1947 de verhuuring verlengd werd tot einde 1950 en de huurprijs verhoogd werd op 54.000 fr.;

Overwegende dat bij overeenkomst tussen dezelfde partijen de dato 23 September 1950 de verhuuring andermaal verlengd werd tot einde 1953;

Overwegende dat bij aangetekend schrijven de dato 24 Mei 1951 tweede verweerder aan eerste verweerder bericht gaf, dat hij zijn huur samen met zijn handelszaak had overgedragen aan derde verweerder;

Overwegende dat bij aangetekend schrijven de dato 25 Mei 1951 eerste verweerder zijn instemming gaf met deze overdracht en tevens aan tweede verweerder bevestigde, dat de huur zou kunnen vernieuwd worden voor een nieuw tijdperk van 3 jaar overeenkomstig de verbintenis, die hij aangegaan had op 22 Mei 1951;

Overwegende dat aanlegster aanvoert dat de overeenkomsten, gesloten door eerste verweerder op 23 September 1950 en op 22 Mei 1951 te haren opzichte ongeldig zijn en geen uitwerking kunnen hebben;

Overwegende dat het beheer van de goederen, die ingevolge de ontbinding van een gemeenschap onverdeelde eigendom zijn geworden van de echtgenoten, geregeld wordt door artikel 577 bis van het B.W. (R.P.D.B. v° Contrat de Mariage n° 708 en volg.; De Page t. X, I, n° 804; Planiol & Ripert, t. IX, Régimes Matrimoniaux (2° partie) n° 783);

Overwegende dat luidens artikel 577 bis par. 5 B.W. een mede-eigenaar alleen slechts daden van enkel behoud en daden van voorlopig beheer kan verrichten; dat voor de geldigheid van alle andere daden van beheer of daden van beschikking de medewerking van al de mede-eigenaars nodig is;

Overwegende dat de verhuuring of de opzegging van een huurovereenkomst daden van beheer zijn, doch niet van voorlopig beheer, zodat zij slechts door al de mede-eigenaars, samen handelend, kunnen worden verricht (R.P.D.B., v° Bail, n° 41; de Page op. cit. t. IV, n° 510; Verbr. 6 Juli 1933, Pas. 1933 I 285; Verbr. 17 Mei 1951 B.W. 1951-52, Kol. 71; Kortrijk 25 October 1951, J. T. 1951, blz. 152);

Overwegende dat verweerders opwerpen, dat aanlegster niet overeenkomstig artikel 1463 B.W. binnen de drie maanden en veertig dagen de gemeenschap aanvaard heeft; dat zij bovendien aan eerste verweer-

der een stilzwijgende last heeft gegeven om bedoeld eigendom te beheren;

Overwegende dat het arrest van 12 Juli 1947 aan eerste verweerder betekend werd bij exploit van deurwaarder Leo Beukelaer de dato 19 Augustus 1947, waarbij tevens aan eerste verweerder verklaard werd dat aanlegster de gemeenschap aanvaardde;

Overwegende dat de door de wet vereiste publicaties gedaan werden op 18, 19, 21 en 23 Februari 1948;

Overwegende dat van deze data af de scheiding van tafel en bed haar uitwerking heeft ten overstaan van derden (Piérard II 821);

Overwegende dat het bestaan van een stilzwijgende last, die aanlegster aan eerste verweerder zou gegeven hebben voor het beheer der goederen van de gemeenschap, geenszins bewezen is;

Overwegende dat bij bevel van 14 December 1948 van de heer Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen de heer Van Put, advocaat en plaatsvervangend rechter, aangesteld werd met opdracht de huurgelden van de tot de gemeenschap behorende onroerende goederen te ontvangen;

Overwegende dat de heer Van Put, zoals het beoordeelde, aan ieder der onverdeelde eigenaars hun aandeel uitbetaalde en aanlegster het hare zonder opmerking ontving;

Overwegende dat aanlegster geen andere daad van beheer te verrichten had dan de huurder verder te laten genieten van het verhuurde goed;

Overwegende dat zij geen reden had om zich te verzetten tegen de overdracht van de huurovereenkomst van 2de verweerder aan 3de verweerder; dat deze trouwens geschied is krachtens de bepalingen van artikel 1762 bis B.W.;

Overwegende dat echter niets bewijst, dat zij kennis gehad heeft van de nieuwe verhuring, welke te dier gelegenheid door haar echtgenoot werd toegestaan;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, zeggen voor recht, dat de huurovereenkomsten betreffende de benedenverdieping van het eigendom, gelegen te Antwerpen, Carnotstraat nr. 104, die op 23 September 1950 en 22 Mei 1951 werden gesloten tussen verweerders, niet kunnen worden ingeroepen tegen aanlegster en geen uitwerking hebben noch zullen hebben tegenover aanlegster noch tegenover de personen, — eerste verweerder uitgezonderd, — die bij gebeurlijke openbare verkoping van het eigendom, ditzelfde zullen aankopen.

Zeggen dienvolgens voor recht, dat bedoeld gedeelte van het eigendom beschikbaar en vrij zal zijn van alle huur, te rekenen van 22 November 1952;

Veroordelen verweerders hoofdelijk tot de kosten van het geding.

NEDERLANDSE RECHTSPRAAK

NEDERLANDSE RECHTSPRAAK

Hoge Raad der Nederlanden

22 Januari 1952.

Voorzitter : M. Fick.

Raadsheren : Mrs Sinninghe Damsté, Vrij, van Berckel en Westerouen van Meeteren.

Advocaat-Generaal : Mr Langemeijer.

Internationaal strafvorderingsrecht. — Nietigheid ener overeenkomstig art. 385, derde lid, Nederlands Wetboek van Strafvordering, op Belgisch grondgebied

uitgereikte oproeping om voor een Nederlands kantonrechter te verschijnen. — Onbevoegdheid van de dienaren der openbare macht om de aan hun ambt verbonden publiekrechtelijke bevoegdheden uit te oefenen op grondgebied van een andere Staat.

Een overeenkomstig artikel 385, derde lid, Nederlands Wetboek van Strafvordering, op Belgisch grondgebied uitgereikte oproeping van een verdachte om voor een Nederlandse kantonrechter te verschijnen, is nietig. Immers het uitreiken van een dergelijke oproeping is een ambtelijke verrichting door een dienaar van de openbare macht, handelend vanwege de ambtenaar van het Openbaar Ministerie met de door de wet geregelde gevolgen. Noch de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, noch de hier bedoelde dienaren van de openbare macht kunnen de aan hun ambt verbonden publiekrechtelijke bevoegdheden uitoefenen op het grondgebied van een andere Staat, zodat de uitreiking van de onderhavige oproeping, zo lang dienaangaande niet nader is overeengekomen, in België de rechtsgevolgen mist aan de uitreiking van een oproeping door het bepaalde in artikel 383 e.v. van het Wetboek van Strafvordering verbonden.

A. Van Hecke.

Op het beroep van de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad, requirant van cassatie in het belang der wet van een vonnis van de Rechtbank te Middelburg van de 25ste Juni 1948, waarbij in hoger beroep, met vernietiging van een vonnis van de kantonrechter te Oostburg, dd. 26 Februari 1948, Amedeus van Hecke, geboren te Boekhout (B.), 17 Juli 1904, van beroep landbouwer, wonende te Watervliet (België), ter zake van « overtreding van een voorschrift door de Minister van Financiën krachtens artikel 10 van de wet van 31 December 1915, S. N°533 vastgesteld », met aanhaling van de Beschikking van de Minister van Financiën van 20 Mei 1946, N° 184, artikelen 10 ten 6°, 13 en 14 van de wet van 31 December 1915, S. N° 533, artikelen 23 en 91 Wetboek Strafrecht, is veroordeeld tot een geldboete van 30 gulden, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door vijftien dagen hechtenis;

Gehoord het verslag van de Raadsheer van Berckel; Gelet op de voordracht van de Procureur-Generaal houdende het middel van cassatie, door hem, requirant, voorgesteld en luidende :

Schending van de artikelen 168 van de Grondwet, 20 van de wet op de Rechterlijke Organisatie, 349, 359, 385, 415 en 423 Wetboek van Strafvordering, doordat de Rechtbank het beroepen vonnis van de kantonrechter te Oostburg heeft vernietigd op grond dat bij dat vonnis de oproeping, waarbij deze zaak werd aanhangig gemaakt, werd nietig verklaard omdat zij was uitgereikt op Belgisch grondgebied;

Gehoord de Advocaat-Generaal Langemeijer namens de Procureur-Generaal in zijn vordering daartoe strekkende, dat de Hoge Raad het vonnis, waarvan beroep, vernietige, voorzover daarbij het vonnis van de kantonrechter is vernietigd, zonder dat Uw arrest aan de rechten door partijen verkregen nadeel toebrengt;

Overwegende ten aanzien van het middel :

dat bij vonnis van de kantonrechter te Oostburg, dd. 26 Februari 1948, de overeenkomstig het bepaalde in artikel 385 derde lid Wetboek van Strafvordering uitgereikte oproeping, waarbij de onderhavige zaak werd aanhangig gemaakt, werd nietig verklaard omdat deze oproeping was uitgereikt op grondgebied van het Koninkrijk België;

dat uit het bestreden vonnis van de Rechtbank blijkt, dat de Rechtbank zich met deze beslissing niet kon verenigen en het vonnis van de kantonrechter deswege heeft vernietigd;

dat het tegen deze beslissing gerichte middel is gegrond;

dat toch het uitreiken van een oproeping als bedoeld in artikel 385 derde lid Wetboek van Strafvordering is een ambtelijke verrichting door een dienaar van de openbare macht, handelend vanwege de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie met de door de wet geregelde gevolgen;

dat noch de Ambtenaren van het Openbaar Ministerie, noch de hierbedoelde dienaren der openbare macht de aan hun ambt verbonden publiekrechtelijke bevoegdheden kunnen uitoefenen op grondgebied van een andere Staat, zodat de uitreiking van de onderhavige oproeping, zolang dienaangaande niet nader is overeengekomen, in België de rechtsgevolgen mist, aan de uitreiking van een oproeping door het bepaalde in artikel 383 en v.v. Wetboek van Strafvordering verbonden;

Vernietigt het bestreden vonnis in het belang der wet;

Verklaart de oproeping waarbij de onderhavige zaak is aanhangig gemaakt nietig;

Verstaat dat deze beslissing geen nadeel zal kunnen toebrengen aan de rechten door partijen verkregen.

BALIELEVEN

PLECHTIGE OPENINGSZITTING VAN DE VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

op 8 November 1952

De Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen hield Zaterdag, 8 November jl. haar plechtige openingszitting in de Assisenzaal van het Gerechtsgebouw. Talrijke hoogwaardigheidsbekleders uit rechterlijke en administratieve middelen vereenden deze plechtigheid met hunne tegenwoordigheid, o.m. de heer Suetens, Eerste Voorzitter van de Raad van State, de heer Heyse, eerste Voorzitter van het Hof van Beroep, de heer de le Court, Procureur Generaal bij het Hof van Beroep, de heer Anthonis, Voorzitter der Rechtbank, de heer Sabbe, Procureur des Konings, meerdere raadsheren bij het Hof van Beroep, de heer Goris, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, de heer Schoonen, Hoofdreferendaris en talrijke Magistraten bij de Rechtbank van Eerste Aanleg.

De Nederlandse Balie was vertegenwoordigd door Mr Wijckerheld Bisdorn, Deken der Balie bij de Hoge Raad der Nederlanden, en Mr. Stoop, terwijl de Balie te Parijs, Mr Bondoux, vergezeld van twee secretarissen van de Conférence du Stage, had afgevaardigd. Stafhouder Collignon, Voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten, woonde insgelijks deze plechtige Openingszitting bij.

De Voorzitter der Vlaamse Conferentie, Mr. Van Baarle, na de aanwezigen verwelkomt te hebben, bracht een bijzondere hulde aan de heer Anthonis, Voorzitter der Rechtbank, die in de loop van dit jaar de ouderdomsgrens bereikt en tot het emeritaat wordt toegelaten.

In Mr. Victor begroette de Voorzitter de Vlaamse Jurist, die zoveel bijgedragen heeft tot de herleving onzer Vlaamse juridische cultuur. Door Mr Victor te

bekleden met de grote waardigheid van het stafhouderschap, heeft de balie zijn uitzonderlijke verdienste en schitterende talenten naar waarde geschat.

De rede van Mr Van Baarle verschijnt in hetzelfde nummer van het Rechtskundig Weekblad.

Mr Joseph Arts, hield de openingsrede. De inhoud van deze voordracht verschijnt als hoofdartikel in dit nummer. De redenaar behandelde zijn onderwerp op meesterlijke wijze en in een sierlijke taal. Bestendig heeft hij de belangstelling der aanwezigen kunnen boeien, zodat een langdurig en hartelijk applaus de feestrede naar te beurt viel.

Daarna hield de Stafhouder de gebruikelijke bespreking van de feestrede, na hulde gebracht te hebben aan de overleden confraters.

De tekst van deze spreekbeurt verschijnt eveneens in tegenwoordig nummer.

's Avonds had in de zalen De Boeck het traditioneel banket plaats. Geestige speechen werden afgestoken, een luimige revue besloot deze gezellige avond.

M. D.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad - afl. 38 van 8 November 1952.

Mr J. M. Kan: Eenige juridische aspecten van de onverenigbaarheid van het lidmaatschap der Staten-Generaal met andere functies. — Mr P. S. Noyon: Hoe heet Mevrouw rechtens? — Mr M. H. De Wildt: Het aanhangig maken van een strafzaak bij de Krijgsraad. — Mr J. Gerretsen: Buitenlands vermogen in Oost-Duitsland.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4268.

Mr J. C. M. Leyten: De erkenning van natuurlijke kinderen in strijd met de waarheid en het nieuwe kinderrecht van 10 Juli 1947 (I). — Mr P. W. van der Ploeg: Aan afwezigen opgekomen erfenissen. — Mr K. N. Korteweg: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (I).

Journal des Tribunaux - n° 3955 de 9 novembre 1952. Marc Ancel: L'évolution de la condition respective du mari et de la femme dans le mariage en France. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer - n° 20 de 15 novembre 1952.

Em. Dessy: Droit de souscription du pouvoir concédant. — Jurisprudence.

Revue pratique du Notariat Belge - 2357 livraison de 10, 20, 30 octobre 1952.

Des droits respectifs du créancier hypothécaire et du créancier gagiste sur fonds de commerce.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie - n° 2 de novembre 1952.

M. Bekaert: L'Erudition de magistrat et de la Procédure pénale. — R. Legros: L'élément intentionnel dans la Participation criminelle. — V. Delvaux: La m'se en prévention. — M. Ancel: Chronique de droit français.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat - n° 19155

Hypothèques.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 38° cahier de 6 novembre 1952.

M. R. Savatier: L'astreinte non comminatoire en matière de baux ruraux.